

स्थानीय पाठ्यक्रमल आधारित मगर खामला

गेमी सुनछहरी

थप्क १

सुनछहरी गाउँपालिका

पोबाङ, रोल्पा

लुम्बिनी प्रदेश

२०८०

स्थानीय पाठ्यक्रमल आधारित मगर खामला

गेमी सुनछहरी

थप्क १

प्रकाशक	: सुनछहरी गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय पोबाङ रोल्पा
प्रकाशन वर्ष	: २०८०
प्राविधिक सहयोग	: मगर आदिवासी प्राज्ञिक प्रतिष्ठान, काठमाडौं ।
सर्वाधिकार ©	: सुनछहरी गाउँपालिकामा सुरक्षित
प्रज्ञिक परामर्श	: मा. अमृत योज्जन-तामाङ (सदस्य, भाषा आयोग), डा. नरमाया थापामगर (शिक्षाविद), डा. छविलाल चिदी (उप-प्राध्यापक, त्रि.वि.), डा. कर्ण राना (उप-प्राध्यापक, ने.खु.वि.), अमर तुम्याङ (उप प्राध्यापक, त्रि.वि.)
मगर खाम परामर्श	: कर्णबहादुर बुढामगर
लेखन मार्ग निर्देशन	: डा. विष्णु कुमार सिङ्जाली (सिंजापतिमगर)
लेखन	: जिवनप्रवेश रोकामगर, बलबहादुर घर्तीमगर, बागबिर घर्ती मगर, रेगबहादुर पुन (रेशम संगीत)
भाषा सम्पादन	: लालबहादुर पुन, दिवस बुढामगर, विशभर घर्तीमगर
(मगर खाम-गमाल्या)	
कार्यक्रम संयोजन	: मायाकुमारी रोकामगर
चित्र	: कृष्ण घर्तीमगर र सुदन सिंह
कम्प्युटर/ले-आउट	: सुरेन्द्र महर्जन
मुद्रण	: कानुङ प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार, काठमाडौं

सुनछहरी गाउँपालिका/लेखकहरुको लिखित स्वीकृतिबिना व्यापारिक प्रयोजनका लागि यसको पुरै वा आंशिक भाग हुबहु प्रकाशन गर्न, परिवर्तन गरेर प्रकाशन गर्न, कुनै विद्युतीय साधन वा अन्य प्रविधिबाट अभिलेखबद्ध गर्न र प्रतिलिपि निकाल्न पाइने छैन ।

सुनछहरी गाउँपालिका
पोवाङ, रोल्पा
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
पोवाङ, रोल्पा
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल
२०७३

मिति: २०८०/०१/१५

प्रकाशकीय

बहुभाषिक-बहुसाँस्कृतिक इन्द्रेणी नेपालको सुनछहरी गाउँपालिकामा प्रचलित मगर भाषा-संस्कृति पनि राज्यको एक सम्पदा हो । यो पालिकामा मगर भाषा-संस्कृति ऐतिहासिक कालदेखि निरन्तरता रहेको छ । स्थानीय/रैथाने सम्पदाहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकासका लागि नेपालको संविधान-२०७२ ले स्थानीय सरकारलाई जिम्मा दिएको छ । नेपालको संविधानको प्रावधानहरूलाई आत्मसाथ गर्दै विद्यालय शिक्षाको राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७६ (दोस्रो संस्करण, २०७९) र स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन मार्गदर्शन (मातृभाषा सहित) २०७६ मार्गनिर्देश गरेका महत्वपूर्ण पक्ष र प्रक्रियालाई आत्मसाथ गर्दै हालमा कक्षा १- ८ सम्मको मगर खाममा स्थानीय पाठ्यक्रम र कक्षा १ को पुस्तक तयार पार्ने काम सम्पन्न गर्न पाएकोमा खुसी लागेको छ । हामीले आधारभुत विद्यालय तह (कक्षा १-८) सम्म नै मगर खाममा पाठ्यपुस्तक तयार पार्ने लक्ष्य राखेका छौं । यसलाई क्रमश लागू गरिँदै गइनेछ । विद्यालय तहको शिक्षाको व्यवस्थापनको जिम्मा स्थानीय तहलाई प्राप्त भएपश्चात हाम्रो पालिका भित्र रहेका विद्यालयहरूलाई अभिभावकत्वको प्रत्याभूति दिलाउने प्रयत्न गरिराखेकै छौं । यस क्रममा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन- २०७४, विद्यालय शिक्षाको राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७६ तथा स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन मार्गदर्शन (मातृभाषा सहित) २०७६ का प्रावधानलाई मध्यनजर गरेर पालिका भित्रका स्थानीय सम्पदाहरू, साधनस्रोत, स्थानीय भूगोल र स्थानीय विषयवस्तुहरू चिनाउँदै सोमा गौरव गर्न सक्ने जनशक्ति तयार पार्नका लागि आधारभूत विद्यालय तहको मगर खाममा स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक तयार गर्ने जमर्को गरेका हौं ।

राष्ट्रिय पाठ्यक्रमले स्थानीय तहका सबै क्षेत्र, भाषा-संस्कृति र विषयलाई समेट्न, संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न नसकेकोले राष्ट्रिय शिक्षा आयोग-२०४९ ले नै स्थानीय विषयवस्तुको पठनपाठनको सिफारिस गरेको भएता पनि लामो समय स्थानीय विषय वस्तु, स्थानीय मातृभाषा-संस्कृतिहरू समेट्ने प्रयासहरू सफल हुन सकेन । नेपालको संविधान - २०७२ जारी भएपछि नेपालमा स्थानीय भाषा-संस्कृति, विषयवस्तु समेटेर रैथाने मातृभाषामा स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माणको लागि सहजता भयो । यहि प्रावधानलाई टेकेर पालिकाको स्थानीय र रैथाने विषयवस्तुलाई समेटे मगर खाम (भाषा)को स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक तयार गरिएको हो । हामीले ऐतिहासिक कालदेखि प्रचलनमा रहेको मगर (खाम)मा स्थानीय पाठ्यक्रम पढाउँदै गर्दा विद्यार्थीहरूलाई बहुभाषिक-बहुसाँस्कृतिक चेत विकास गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकमा मगर खाम (भाषा)बाट नेपाली र अंग्रेजी सिक्न सक्ने, नेपाली र अंग्रेजीबाट मगर खाम (भाषा) सिक्न सक्ने गरि बहुभाषिक विधि अपनाउने प्रयास गरेका छौं । यसको अर्थ, बालबालिकाहरू मगर खाम, नेपाली र अंग्रेजी तीनवटै भाषामा पोख्त बनून् भन्ने चाहना राखेका छौं । यसैगरी, पालिकाको भूगोल, समाज, भाषा-संस्कृति, आर्थिक दृष्टिकोणले सम्भाव्यता, जिविकोपार्जन, साधन स्रोत, प्राकृतिक स्रोत आदिको बारेमा पनि गौरव गर्न सक्ने जनशक्ति विकास गर्ने आशा गरेका छौं । पालिका भित्र विभिन्न क्षेत्रमा योगदान गर्ने व्यक्तित्वहरूको

कदर गर्न सक्ने र सोबाट प्रेरणा लिएर स्थानीय विषयवस्तुलाई आत्मसाथ गर्दै गौरवबोधमा सचेत जनशक्ति उत्पादन गर्ने चाहना राखेका छौं ।

हामीले पालिकामा प्रचलित अरु मातृभाषाहरूलाई पनि प्राथमिकतामा राख्दै ति सम्पदाहरूको पनि संरक्षण, संवर्द्धनमा पालिकाले प्राथमिकतामा राख्दै आएको छ । पालिकामा प्रचलित मातृभाषाहरूमा पनि आवश्यकता र संभावनालाई अध्ययन गरि विद्यालयमा लागु गरिनेछ । पालिकामा मगर खाम (भाषा)को पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकहरू तयार गर्नको लागि स्थानीय रूपमा भूमिका खेल्नुहुने मगर खाम शिक्षा सञ्चालन समितिका संयोजक अमरजित पुनमगर (वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६) शिक्षा शाखा प्रमुख रेगबहादुर पुन लगायतको टिम, यस अभियानमा खटिनुभएका शिक्षकहरू, पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, पालिकाका पदाधिकारीहरू तथा यस कार्यलाई सफल पार्नका लागि बौद्धिक योगदान गर्नुहुने मगर आदिवासी प्राज्ञिक प्रतिष्ठान, काठमाडौं प्रति पनि आभारी छौं । मगर खाम (भाषा)को पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकको आधारभुत विद्यालय तह (कक्षा १-८) सम्म तयार पारी लागु गर्नका लागि यहाँहरूको निरन्तर सहयोगको अपेक्षा गर्दछु । यसैगरी मगर खाम (भाषा)को पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकलाई समय सापेक्ष सुधार गर्दै जाने नै छौं । यसैले यहाँहरूको रचनात्मक सुझावको पनि अपेक्षा गर्दछौं । मगर खामको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक पालिकाको गौरव भएकोले पनि यसलाई कार्यान्वयन गर्नको लागि यहाँहरू सबैको सहयोगको अपेक्षा पनि गर्दछौं ।

लालसिंह खड्का

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

ननकला घर्ती

उपाध्यक्ष

धन बहादुर पुनमगर
अध्यक्ष

मगर आदिवासी प्राज्ञिक प्रतिष्ठान

MAGAR INDIGENOUS PEOPLES ACADEMIC FOUNDATION

का.म.न.पा.-१४, काठमाडौं, नेपाल

मगर खाम पाठ्यपुस्तक र पाठ्यक्रम लेखनको सन्दर्भ

नेपालको संविधान-२०७२ बमोजिम नेपाल बहुभाषिक-बहुसाँस्कृतिक देश हो । बहुभाषिक-बहुसाँस्कृतिक इन्द्रेणीमा मगर भाषा-संस्कृति पनि राज्यको एक अभौतिक सम्पदा हो । राज्यको सम्पदाहरूको संरक्षण, संबर्द्धन र विकास गर्नु राज्यको कर्तव्य हो । वर्तमान संविधान, ऐन, कानून तथा अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी, सम्झौता र कानूनहरूको प्रावधानलाई पालना गर्दै सुनछहरी गाउँपालिकाले पालिकाको ऐतिहासिक भाषा 'मगर खाम'मा पाठ्यपुस्तक र पाठ्यक्रम तयार पारी पठनपाठनको अभ्यासमा ल्याएको कार्य निकै सराहनीय छ । राज्यको सम्पदा बालबालिकाहरूलाई सिकाउनु भनेको पुस्तान्तरण हुनु हो, यसले राज्यको सम्पदाको संरक्षण गर्दछ । नेपाल राज्य तथा मानव सभ्यताको सम्पदा संरक्षण गर्ने, बालबालिकाहरूको दिगो सिकाइ र स्थानीय विषयवस्तुको ज्ञान तथा सिप सिकाएर आफ्नो जन्मभूमिमा स्वावलम्बन बन्नको लागि प्रेरित गर्ने अभियानमा हामीलाई पनि सहभागी गराएकोमा सुनछहरी गाउँपालिका प्रति अभारी छौं ।

मगर भाषा-संस्कृतिले आदिवासी मगरहरूको पहिचान र इतिहास पनि बोकेको छ । यसले विश्वविद्यालय तथा औपचारिक शिक्षा, आम सञ्चार (मिडिया)मा उचित स्थान पाएको छैन । शिक्षा र मिडियाको विकासमा मगर भाषा-संस्कृति संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकासका लागि आवश्यक सुरक्षण (Safeguards) नीतिको अभाव तथा एकल भाषा-संस्कृतिको माइन्सेटले गर्दा राज्यको सम्पदा मगर भाषा-संस्कृति लोपोन्मुख अवस्थामा पुगेको छ । मगर भाषाको साहित्य तथा भाषा विकासका लागि ठोस सरकारी नीतिको अभाव र लगानीको शुन्यता भएकोले पनि मगर भाषामा प्रशस्त साहित्यहरू उत्पादन हुन सकेको छैन । यस्तो परिस्थितिमा; मगर भाषा-संस्कृतिको औपचारिक शिक्षा (विद्यालय तथा विश्वविद्यालय तह)मा अध्ययन अध्यापनको लागि पहल गर्ने, प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने र पठनपाठनका कार्यहरू गर्ने मुख्य उद्देश्यहरू राखेर प्राज्ञिक व्यक्तित्वहरूको संलग्नतामा यो संस्थाको स्थापना भएको हो । स्थापनाकालदेखि संस्थाले मगर भाषा-संस्कृति विश्वविद्यालयमा अध्ययन अध्यापन गर्नको लागि लबिड गरिराखेको छ र स्थानीय सरकारसँग मिलेर विद्यालय तहमा पनि कार्यहरू गर्दै आएको छ ।

मगर भाषामा मगरहरूको संस्कृति, इतिहास, आदिवासी ज्ञान र सिप, पहिचान, मगर शौन्दर्यशास्त्र र मगर दर्शन रहेको छ । नेपालको बाइसी-चौबिसे भुरे राज्यकालमा अर्घाखाँची, गुल्मी, पश्चिम पाल्पा, पर्वत, बाग्लुङ र म्याग्दी जिल्लाहरू (हिमालदेखि तराइसम्म) मगर भाषा बोल्न तथा प्रयोग गर्न बन्देज गरेको र आधुनिक नेपाल बनिसकेपछि पनि राज्यले मगर भाषा-संस्कृतिलाई विभेद गरेकाले पनि एक-आपसमा भाषिक सम्पर्क हुन नसकी मगर भाषाहरू फरक पर्न गयो । आज मगरहरू (क) मगर टुट (ख) मगर खाम (ग) मगर काइके बोल्दछन् । पछिल्लो समय भाषा आयोगको अध्ययनमा मगरहरूको तिछुरुङ पोइके भाषा पनि थपिएको छ । यहाँ राप्ती-भेरी नदी प्रश्रवण क्षेत्रमा ऐतिहासिक कालदेखि प्रचलनमा रहेको मगर खामको आधारभूत विद्यालय तहको पाठ्यक्रम र यो पाठ्यपुस्तक तयार गरिएको छ । यसको लागि डा. विष्णु कुमार सिङ्गालीको नेतृत्वमा जिवन

प्रवेश रोकामगर, बल बहादुर रोकामगर अहोरात्र खटिएर यो कार्य सम्पन्न गर्नुभएको छ । कार्यक्रमको संयोजन माया रोकामगरले गर्नु भएको थियो । पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकलाई वैज्ञानिक र समय सापेक्ष बनाउनका लागि फिल्डमा समेत खटिएर हाम्रो टिमलाई आवश्यक परामर्श दिनुहुने भाषाविद तथा भाषा आयोगका सदस्य मा. अमृत योजन प्रति आभारी छौं । यसैगरी पाठ्यपुस्तकमा आवश्यक परामर्श दिनु हुने शिक्षाविद तथा मातृभाषा अभियन्ता अमर तुम्याङ (अमगरजङ लिम्बु), मगर खाम सम्बन्धी आवश्यक परामर्श दिनु हुने कोशकार कर्णबहादुर बुढामगरलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं । मगर खाम (गमल्या) भाषिकाको भाषा सम्पादन गरिदिनु हुने श्री जनता मा. वि. सुनछहरी-३ गामका प्र.अ. बागविर घर्तीमगर प्रति पनि आभारी छौं । यसै गरी पाठ्यक्रम तयारको लागि अध्ययन गोष्ठी, प्रतिवेदन शेयरीङ गोष्ठीमा उपस्थित भइ सुझाव दिनु हुने वि.व्य.स.का पदाधिकारीहरु, वडा अध्यक्ष तथा जनप्रतिनिधिहरु, विद्यालयका शिक्षकहरु, अभिभावकहरु तथा सरोकारलाला र अध्ययन कार्यका लागि सुचना उपलब्ध गराउनुहुने मुख्य सुचनादाताहरु, सामुहिक छलफलमा सहभागी हुनु हुने सुचनादाताहरु सबैलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहान्छौं । यस अभियानलाई हृदयदेखि नै सहयोग गरिदिनु हुने गाउँपालिका अध्यक्ष धन बहादुर पुनमगर, उपाध्यक्ष, ननकला घर्तीमगर, वडा अध्यक्ष तथा सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरु, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत लालसिङ खड्का, शिक्षा शाखा प्रमुख रेग बहादुर पुन (रेशम संगीत) सुझाव कार्यदलका संयोजक तथा पदाधिकारीहरु, गाउँ शिक्षा समितिका पदाधिकारीहरु सबैमामा धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं ।

अन्तमा, यो पुस्तक तथा पाठ्यक्रममा बहुभाषिक-बहुसाँस्कृतिक दृष्टिकोणबाट स्थानीय बिषयवस्तुलाई जोड दिइएको छ । पालिकाभित्रको विविधतालाई समेट्ने प्रयास गरिएको छ । मगर भाषामा पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लेखनको शुरुवाती अवस्था रहेकोले अझ धेरै बौद्धिक बहसहरु गर्न जरुरी छ । यसैले पनि विद्यालय तहमा मगर भाषाका पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लेखनमा कमीकमजोरीहरु, प्राविधिक त्रुटीहरु हुन सक्दछन र यस्ता त्रुटीहरु आगामी संस्करणमा न्युनीकरण गरेर मगर भाषाको विद्यालय तहमा पठनापाठनको अभियानलाई सघाउनको लागि यहाँहरु सबै अभिभावक तथा सरोकारवालाहरुको सुझावको अपेक्षा गरेका छौं । यहाँहरुको सल्लाह सुझाव हाम्रो लागि पनि भविष्यमा मार्गनिर्देशन हुनेछ ।

जिलौ (धन्यवाद) !

मिति: २०८०/०१/१५

डा. नरमाया थापा
अध्यक्ष

मिन :

थप्क :

रोल नं. :सेक्सन:

पैभिम मिन:

लिन्यापो :

विषय सूची

मगर खाम (पर्वत्या/गमाल्या)	पेज नं.
आङ्खला (१) गेमी मगर खाम (हाम्रो मगर भाषा)(३०)	१
रो - १. सरतु सन सरेसिन्या	१
रो - २. घाम नाना घाम नाना	३
रो - ३. अक्षर (स्वर वर्ण)	६
रो - ४. अक्षर (व्यञ्जन वर्ण)	८
रो - ५. फारी (हिसाब)	१४
आङ्खला (२) गेमी सुनछहरी गाउँपालिका (हाम्रो सुनछहरी गाउँपालिका) (१५)	१८
रो - ६. गेमी नाङ्खार (हाम्रो गाउँ)	१८
रो - ७. गेमी भिम सुनछहरी (हाम्रो घर सुनछहरी)	२१
रो - ८. डाभिम ला मि र यायेन (मेरो परिवारको पेशा)	२३
आङ्खला (३) गेमी संस्कार सन संस्कृति (हाम्रो संस्कार र संस्कृति) (३०)	२८
रो - ९. गेमी जाहान (हाम्रो परिवार)	२८
रो - १०. गेमी ज्यान्या ओन्या (हाम्रो खानपीन)	३०
रो - ११. पर्व मिन (हाम्रो चाडपर्व)	३२
रो - १२. गेमी तप्याङ्ग (हाम्रो बाजागाजा)	३४
रो - १३. गेमी रे (हाम्रो गीत)	३६
रो - १४. गेमी स्याङ्ग (हाम्रो नाच)	३८
रो - १५. गेमी क्वा (हाम्रो लुगाफाटा)	४०
रो - १६. गेमी देउपितर (हाम्रो देवीदेवता)	४२
आङ्खला (४) गेमी जा (हाम्रो सम्पदा) (१०)	४६
रो - १७. सुनछहरी छहरा (सुनछहरी भरना)	४६
रो - १८. पूर्यानी बुजु (पूर्यानी बजै)	४८

आङ्खला (५) प्रकृति सन बातावरण (प्रकृति र बातावरण) (२०)	५१
रो - १९. सिङटुङ (बोट विरुवा)	५१
रो - २०. लाइलछिमी (घर पालुवा जनावर)	५३
रो - २१. भुन्या बाजा (उड्ने पक्षी)	५५
रो - २२. रिल डासिन्या (पानीमा बस्ने जन्तु)	५७
रो - २३. नम (आकाश)	५९
रो - २४. अदसा (विपद)	६१

आङ्खला (६) दिही सन रै(स्वास्थ्य र खेलकुद) (१०)	६५
रो - २५. क्याङ्ला मिन (शरीरको अंग)	६५
रो - २६. स्वास्थ्य जीवन (स्वास्थ्य जीवन)	६७
रो - २७. चोङ्न्या रै (उफर खेल)	६९

आङ्खला (७) दिनका ला सन आनिबानी (दैनिक जीवन र आनिबानी) (१०)	७१
रो - २८. डामी चलन (मेरो संस्कार)	७१

आङ्खला (८) प्रेरक मी (प्रेरक व्यक्तित्व, प्रतिभा र जीवनी) (१०)	७४
रो - २९. प्रेरक सोमोलो मी	७४

आङ्खला (९) मगर खामको साहित्य (अभिव्यक्ती र सृजना) (१०)	७७
रो - ३०. धनी बैनी सन गरिब नाना (धनी बहिनी र गरिब दिदि)	७७

आङ्खला (१०) उद्यम, व्यावसाय सन रैथान्या सीप	८०
(पेशा, व्यावसाय, परम्परागत सीप) (१५)	
रो - ३१. गेमी येन (हाम्रो पेशा)	८०
रो - ३२. रैथान्या कला (परम्परागत सिप)	८२
रो - ३३. यलङ (बजार)	८४

प्रविधिक शब्दावली	८८
--------------------------	-----------

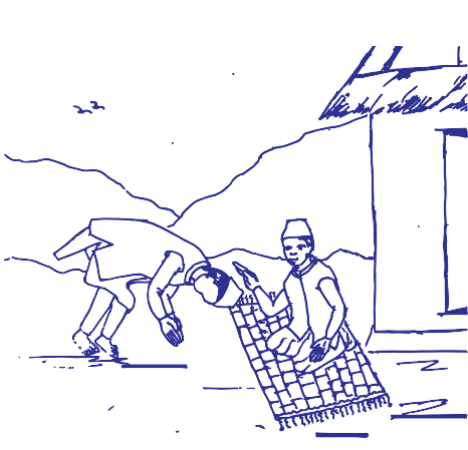
રો -૧

સેરરાસ સન સરેસિન્યા

સુરુપ રડ્ડે ધો યોચોકે ।

બાજુ લૈ જેદો । બુજુ લૈ જેદો । આમૈ લૈ જેદો । બાબુ લૈ જેદો ।

પાઘો લૈ જેદો । માઘો લૈ જેદો । કાકુ લૈ જેદો । માજી લૈ જેદો ।

હિઁને લૈ જોહાર ।

નૈરા લૈ જોહાર ।

દેઁપિતર રા લૈ જોહાર ।

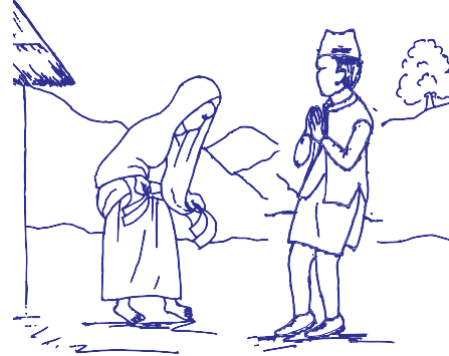
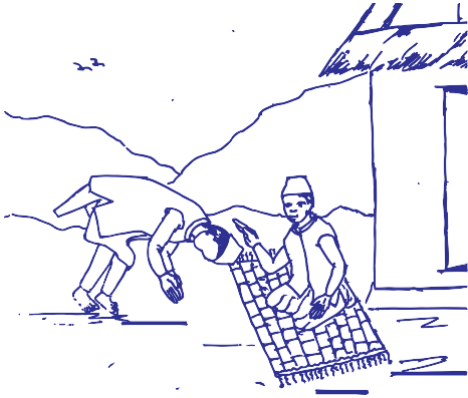
रो -१

सेरतु सन सरेसिन्या

सुरूप न्हड्द धो दास ।

ब्राजुतुड जोदो । बज्यातुड जोदो । आमातुड जोदो । बाबुतुड जोदो ।

ठुल्बाटुड जोदो । ठुल्मातुड जोदो । काकातुड जोदो । काकीतुड जोदो ।

हिउनटुड जोहार ।

न्हैरातुड जोहार ।

देउपितर रातुड जोहार ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
सरेसिन्या	सन्हेसिङ्या	सहिसिन्या	परिचय	Introduction
जोहार	जोहार	जोहार	नमस्कार	Hello
जेदो	जोदो	जेदो	ढोग	Honor Greetings

सिउसिन्या:

१. पार नैमी खार ल जोहार सन जेदो लिदे धो यासिचोके ।

हिउने टुङ पैन्या:

पार छोर्यालुज्जारालै तवो क दुप्या । होकाइ एरा एरा स जोहार हैलिदे धो यावपरिङ्ग्या । माइतीभान्ज दैसिक सन औपचारिक कार्यक्रम जैसिजु स्याव चेतैदे अभिनय दाव परिङ्ग्या । पारलै जेदो जेदो हैलिदे धो याउ परिङ्ग्या ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
सरेसिन्या	सन्हेसिङ्या	सहिसिन्या	परिचय	Introduction
जोहार	जोहार	जोहार	नमस्कार	Hello
जेदो	जोदो	जेदो	ढोग	Honor Greetings

सिउसिन्या:

(१) सो न्हेमी खार ल जोहार सन जोदो लेद धो यासिस ।

हिउने टुङ पैन्या:

सो लुजाबाङ्रातुङ तोलो पोक दुङ्या । ओकाद एरा एरास जोहार लेद धो दाप्रिङ्या ।
माइतीभान्ज स फ्रोसिव बेला सन औपचारिक कार्यक्रम जैसिव बेला दानेव युङद नक्कल
दाप्रिङ्या । सोरै जोदो जोदो लेद धो याद प्रिङ्या ।

रो -२

घाम नाना

थैदे लय मिलैदे गाइचोके ।

घाम नाना घाम नाना
आदे आदे हुन्के
गेनाइखार ल हुदे
मुन मुन जैके ।

जलजला तादे
सुनछहरी भरीन्यो
गे पार गेस्य्या
नड रइदे स्यान्यो ।

हिउने टुड पैन्या:

छोर्यालुजारा लै रोल्ला रे लय मिलैदे गाइव परिङ्ग्या होकाइ रेस कुइ, खड सस्यादे, वाँड
हल्लै हल्लै स्याव परिङ्ग्या ।

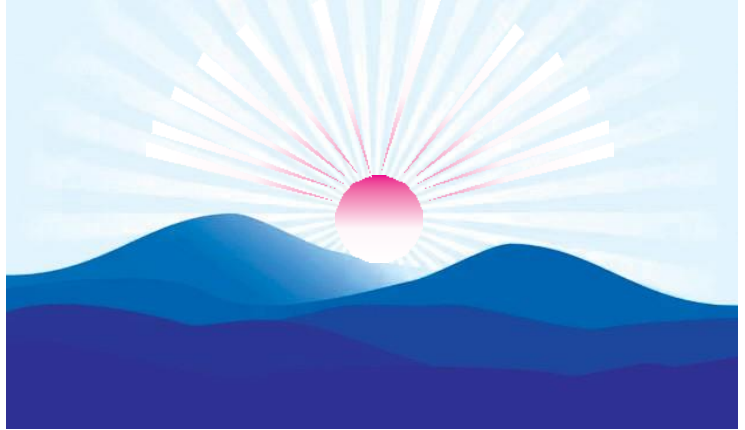

ਰੋ -੨

ਧਾਮ ਨਾਨਾ

ਥੇਦ ਲਯ ਮਿਲੇਦ ਗੜਸਕੇ ।

ਧਾਮ ਨਾਨਾ ਧਾਮ ਨਾਨਾ
ਆਦੇ ਆਦੇ ਝਾਸ
ਗੇਨਾਝ੍ਥਾਰ ਲ ਝਾਦ
ਮੁੜ ਮੁੜ ਜੇਸ ।

ਜਲਜਲਾ ਜੈਦ
ਸੁਨਛਹਰੀ ਭਝੇਝਾ
ਗੇ ਸੋਜ ਸਥਾਝਾ
ਨਝ ਝਝਦ ਸਥੈਝਾ ।

ਹਿਤਨੇ ਟੁਝ ਪੈਨ੍ਯਾ:

ਲੁਝਾਭਾਝ੍ਰਾਨੁਝ ਰੋਤਾ ਰੇ ਲਯ ਮਿਲੈਦ ਗੜ ਪ੍ਰਿਝਾ । ਓਕਾਦ ਰੇਸ ਕੁਝ, ਖਝ ਸਥਾਝ, ਝਾਝ ਹਲ੍ਲੈ
ਹਲ੍ਲੈ ਸਥਾ ਪ੍ਰਿਝਾ ।

ਮਗਰ ਝਾਮ (ਗਮਾਲ੍ਯਾ)

੩

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
रो	रो	रो	पाठ	Lesson
आइखला	आइखला	आइखला	इकाइ	Unit
मुन मुन	मुइ मुइ	मुन मुन	न्यानो न्यानो	Warm
घाम	घाम	घाम	सूर्यको किरण	Sun Ray
नाइखार	नाइखार	नइगर	गाउँ	Village
सुान्या	सुहैइया	साहन	हाँसु	Laughing

सिउसिन्याः

१. जेमी सरेसिन्या पानचोके ।

डा मिन
 डा नाइखारए मिन
 डा रिम
 डा थप्क

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
रो	रो	रो	पाठ	Lesson
आइखला	आइखला	आइखला	इकाइ	Unit
मुन मुन	मुइ मुइ	मुन मुन	न्यानो न्यानो	Warm
घाम	घाम	घाम	सुर्यको किरण	Sun Ray
नाइखार	नाइखार	नइगर	गाउँ	Village
स्रान्या	स्रैइया	साहन	हाँसु	Laughing

सिउसिन्या:

१. गे सन्हेसिइया गदास ।

इया मिन

इया नाइखार ल मिन

इया रिम

इया थप्क

२. हिउनेस बोलोड बोलोड परिचोके ।

डाभिम नाइखार ल ले ।

डाभिमक हाइ ले ।

पैभिम ल डानैर लेर ।

डा क्वा डाक्वाइसिज्या ।

२. हिउनेस बोलोड बोलोड परेसके ।

ड्या ज्हुड नाङ्खार ल ले ।

ड्या ज्हुड ल हार ले ।

पैभिम ल ड्या न्हेर ले र ।

ड्या क्वा आकोइसिजाड ।

मगर खाम (गमाल्या)

રો -૩ સ્વર વર્ણ

અક્ષર (સ્વર વર્ણ)

અક્કલ **અ**

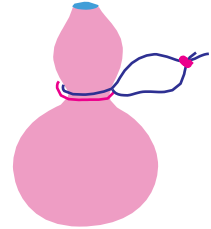
આમ્મો **આ**

ઇહિરી **ઇ**

ઉમ **ઉ**

એલ્મા **એ**

ઓ **ઓ**

હિઝને તુઙ પૈન્યા:

સ્વર વર્ણર પૈદે સુરૂપ સન ભિડિયો સતન્દાન્યા હોકાઙ હિઝને સન હિઝસિન્યા પાર બોલોઙ્
બોલોઙ્ થૈદે તફેત હૈલિઝ પરિઙ્ન્યા ।

રો -૩

સ્વર વર્ણ

અક્ષર (સ્વર વર્ણ)

અક્કલ **અ**

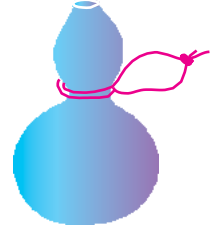
આમ્મો **આ**

ઇહિરી **ઇ**

ઉડ **ઉ**

એલ્મા **એ**

ઓસા **ઓ**

હિતને તુડ પૈન્યા :

સ્વર વર્ણર પૈદ સુરૂપ સન ભિડિયો સતૈદ ઓકાઙ હિતને સન હિતસિન્યા સોરૈ બોલોઙ્ બોલોઙ્
થૈદ તફેક ગાર પ્રિઙ્યા ।

મગર સ્વામ (ગમાલ્યા)

૬

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
अक्कल	अक्कल	अक्कल	बुद्धि	Wisdom
आम्मो	आम्मो	आम्मो	आँप	Mango
वास	ओसा	वास	औषधी	Medicine
इहिरी	अहिरी	इहिरी	सिकारी	Hunter
उम	उड	उम	लौका	Gourd
एल्मा	एल्मा	एल्मा	सर्पको प्रजाति	Snake

सिउसिन्या:

१. मेला स्याव जैदे स्वर वर्ण सचोके ।

अ आ इ उ ए ओ
 ---- ---- ---- ---- ---- ----

२. मेला महाप्राण स्वर वर्ण हिउनेस बोलोड परिदे सचोके

अ आ इ उ ए ओ
 ---- ---- ---- ---- ---- ----

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
अक्कल	अक्कल	अक्कल	बुद्धि	Wisdom
आम्मो	आम्मो	आम्मो	आँप	Mango
वास	ओसा	वास	औषधी	Medicine
इहिरी	अहिरी	इहिरी	सिकारी	Hunter
उम	उड	उम	लौका	Gourd
एल्मा	एल्मा	एल्मा	सर्पको प्रजाति	Snake

सिउसिन्या:

(१) मेला दानेव जैद स्वर वर्ण गसरूस ।

अ आ इ उ ए ओ
 ---- ---- ---- ---- ---- ----

२. मेला महाप्राण स्वर वर्ण हिउनेस बोलोड पन्हेद गसरूस ।

अह आह इह उह एह ओह
 ---- ---- ---- ---- ---- ----

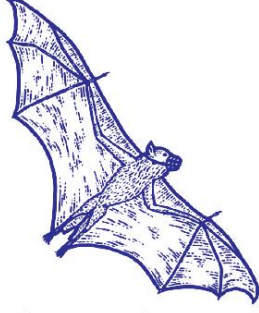

रो -8

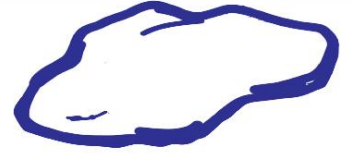
व्यञ्जन वर्ण

अक्षर (व्यञ्जन वर्ण)

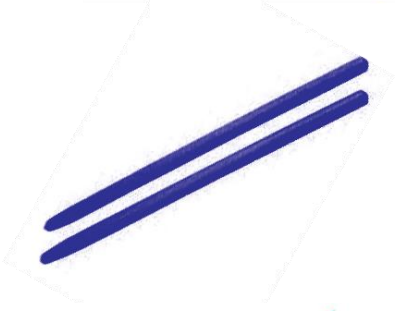
कचिन **क**

खरीलुड **ख**

गजा **ग**

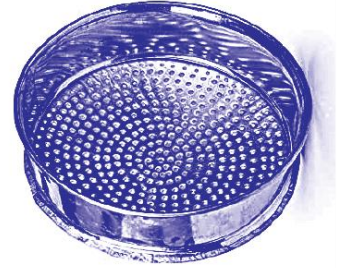
घरी **घ**

डन्ती **ड**

चनाड **च**

छम **छ**

जहान **ज**

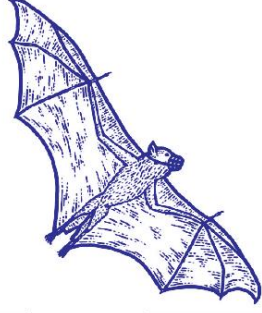

रो -8

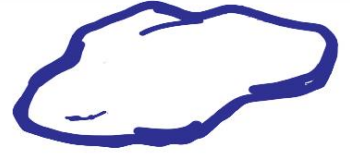
व्यञ्जन वर्ण

अक्षर (व्यञ्जन वर्ण)

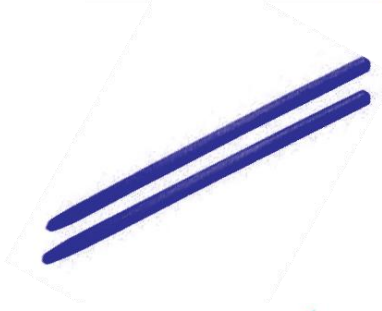
कचिन **क**

खरिलुड **ख**

गजा **ग**

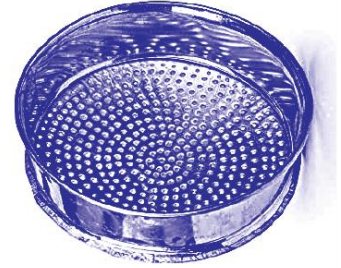
घरी **घ**

डन्की **ड**

चनाड **च**

छम **छ**

जहान **ज**

मगर खाम (गमाल्या)

भुइ भ

जी ज़

भिम भू

तप्ने त

थैन्या थ

दमा द

धापा ध

नम न

परिन्या प

फोन्या फ

हिउने तुड पैन्या:

व्यञ्जन वर्णर पैदे सुरूप सन भिडियो सतन्दान्या होकाइ हिउनेसन हिउसिन्या पार बोलोड बोलोड थैदे तफेत हैलिव परिङ्ग्या । मेला व्यञ्जन वर्णला महाप्राण सन आधा अक्षरलै हिउसिन्यारालै जामा माहुल्या फे हैलिव परिङ्गदे सरेव परिङ्ग्या ।

भुइ भ

जी ज

भिम भ

तप्ने त

थेइया थ

दमा द

धापा ध

नम न

परेइया प

फोइया फ

हिउने तुड पैन्या:

व्यञ्जन वर्णर पैद सुरूप सन भिडियो सतैद ओकाइ हिउनेसन हिउसिन्या सो बोलोड
बोलोड थैद तफेक गार प्रिइया । मेला व्यञ्ज वर्णला महाप्राण सन आधा अक्षरतुड
हिउसिन्यारातुड जामा माहुल्या फे हैलिउ परिइद सरेव प्रिइया ।

मगर खाम (गमाल्या)

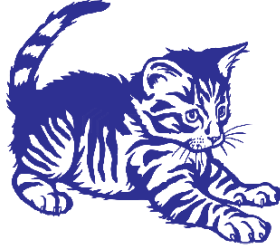
बरे **ब**

भै **भ**

मानु **म**

यम **य**

रैंया **र**

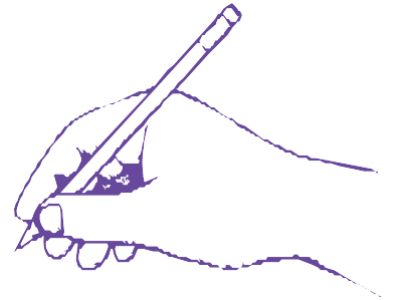
लुङ **ल**

वै **व**

सरून्या **स**

हड्सुया **ह**

ब्रे **ब**

भै **भ**

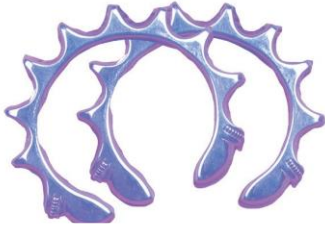
मानुड **म**

यड **य**

रैंया **र**

लुड **ल**

वै **व**

सरूड्या **स**

हड्स्य्या **ह**

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
कचिन	कचिन	कचिन	चमेरो	Bat
खरीलुड	खरीलुड	खरीलुड	खरीदुङ्गा	White stone
गजा	गजा	गजा	गजा	Drum stick
घरि	घरि	घरि	केरा	Mountain
चनाड	चनाड	चनाड	चाल्नो	Strainer
छहरा	छहरा	छहरा	भरना	Falls
जहान	जहान	जहान	परिवार	family
भुइ	भुइ	भुइ	लौरो	Stick
जी	जी	जी	मौरी	Honey Bee
भिम	भिम	भिम	घर	House
तप्ने	तप्ने	तप्ने	रुपैया	Money
थैन्या	थैइया	थैन्या	सुनु	Listening
दमा	दमा	दमा	दमाहा बाजा	Damaha
धापा	धापा	धापा	युवक	Young
नम	नम	नम	आकास	Bear
परिन्या	पन्हेइया	परिन्या	पढ्ने	Reading
फोन्या	फोइया	फोन्या	तौलने	Measuring
बरे	ब्रे	बरे	रोटी	Bread

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
कचिन	कचिन	कचिन	चमेरो	Bat
खरीलुङ	खरीलुङ	खरीलुङ	खरीदुङ्गा	White stone
गजा	गजा	गजा	गजा	Drum stick
घरि	घरि	घरि	केरा	Mountain
चनाङ	चनाङ	चनाङ	चाल्नो	Strainer
छहरा	छहरा	छहरा	भरना	Falls
जहान	जहान	जहान	परिवार	family
भुइ	भुइ	भुइ	लौरो	Stick
जी	जी	जी	मौरी	Honey Bee
भिम	भिम	भिम	घर	House
तप्ने	तप्ने	तप्ने	रुपैया	Money
थैन्या	थैइया	थैन्या	सुनु	Listening
दमा	दमा	दमा	दमाहा बाजा	Damaha
धापा	धापा	धापा	युवक	Young
नम	नम	नम	आकास	Bear
परिन्या	पन्हेइया	परिन्या	पढ्ने	Reading
फोन्या	फोइया	फोन्या	तौलने	Measuring
बरे	ब्रे	बरे	रोटी	Bread

भै	भै	भै	खोला	River
मानु	मानुड	मानुड	बिरालो	Cat
यम	यड	यम	बाटो	Road
रैंया	चुरिबाला	रैंया	रैंया	Rainya
लुड	लुड	लुड	ढुङ्गा	Stone
वै	वै	वै	फूल	Flower
सरून्या	सरूङ्ग्या	सरून्या	लेख्ने	Write
हड्स्या	हड्स्या	हड्स्या	हंसिया	Sickle
गेमी	गेमी	गेमी	हाम्रो	Our

सिउसिन्या:

१. मेला व्यञ्जन वर्ण परिदे सर्चोके ।

क

ख

ग

घ

ङ

च

छ

ज

झ

ञ

भ

त

थ

द

ध

न

प

फ

ब

भ

म

भै	भै	भै	खोला	River
मानु	मानुड	मानुड	बिरालो	Cat
यम	यड	यम	बाटो	Road
रैंया	चुरिबाला	रैंया	रैंया	Rainya
लुड	लुड	लुड	ढुङ्गा	Stone
वै	वै	वै	फूल	Flower
सरून्या	सरूड्या	सरून्या	लेखने	Write
हड्स्य्या	हड्स्य्या	हड्स्य्या	हंसिया	Sickle
गेमी	गेमी	गेमी	हाम्रो	Our

सिउसिन्या:

१. मेला व्यञ्जन वर्ण पन्हेद गसरस ।

क ख ग घ ङ

च छ ज झ ञ

त थ द ध न

प फ ब भ म

य र ल व स ह

२. मेला महाप्राण व्यञ्जन वर्ण परिदे सचोके ।

कू डू चू तू नू पु

मू यू रू लू वू सू

३. मेला आधा अक्षर ला व्यञ्जन वर्ण हिउनेस परिदे, सरेदे सचोके ।

क्या ख्या गया च्या ज्या ज़्या त्या

थ्या ध्या न्या प्या फ्या ब्या भ्या

म्या च्या ल्या व्या स्या ह्या

य र ल व स ह

२. मेला महाप्राण व्यञ्जन वर्ण पञ्हेद गसरस ।

क्ह ड्ह च्ह त्ह न्ह ण्ह

म्ह य्ह ज्ह ल्ह व्ह स्ह

३. मेला आधा अक्षर ला व्यञ्जन वर्ण हिउनेस पञ्हेद, सञ्हेद गसरस ।

क्या ख्या गया च्या ज्या ज़्या त्या

थ्या ध्या न्या प्या फ्या ब्या भ्या

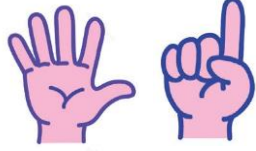
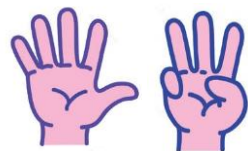
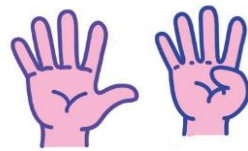
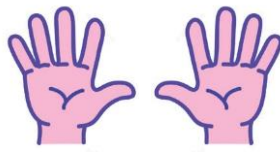
म्या च्या ल्या व्या स्या ह्या

रो -५

फारी

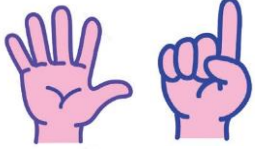
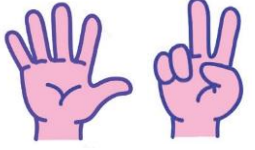
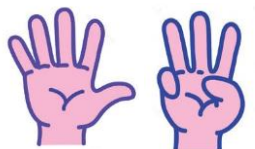
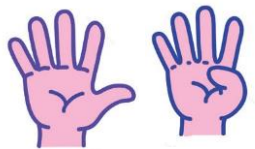
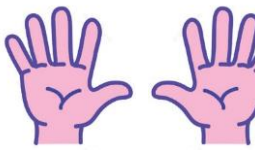
मेला फारी हिउने स परिचोके

लुम	०		रू	६	
त	१		खु	७	
ने	२		के	८	
सो	३		गु	९	
जी	४		च्यु	१०	
डा	५				

रो -५

फारी

मेला फारी हिउने स गगारस

लुम	०		रू	६	
त	१		खु	७	
ने	२		के	८	
सो	३		गु	९	
जी	४		च्यु	१०	
डा	५				

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
लुम	लुम	लुम	शून्य	Zero
त	त	त	एक	One
ने	ने	ने	दुइ	Two
सो	सो	सो	तीन	Three
जी	जी	जी	चार	Four
डा	डा	डा	पाँच	Five
रु	रु	रु	छ	Six
खु	खु	खु	सात	Seven
के	के	के	आठ	Eight
गु	गु	गु	नौ	Nine
च्यु	च्यु	च्यु	दश	Ten
फारी	फारी	फारी	गणित	Math

सिउसिन्याः

१. त काइ च्यु सम गनिचोके

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
लुम	लुम	लुम	शून्य	Zero
त	त	त	एक	One
ने	ने	ने	दुइ	Two
सो	सो	सो	तीन	Three
जी	जी	जी	चार	Four
डा	डा	डा	पाँच	Five
रु	रु	रु	छ	Six
खु	खु	खु	सात	Seven
के	के	के	आठ	Eight
गु	गु	गु	नौ	Nine
च्यु	च्यु	च्यु	दश	Ten
फारी	फारी	फारी	गणित	Math

सिउसिन्याः

१. त खँका च्यु सम्म गडेस ।

२. लप्ता तण्डै फारीचोके ।

त

त

त

त

ने

ने

ने

सो

सो

जी

दाइन्या :

१. मेला मादुमो स्वर वर्ण सर्चोके ।

अ इ उ ओ

२. मेला मादुमो व्यञ्जन वर्ण सर्चोके ।

क		ग		ङ	
च	छ		झ	ज़	
त		द	ध		
....	फ		भ	म	
य		ल	व		ह

२. कुइबाड तद गफारेस ।

त
त ने
त ने सो
त ने सो जी

दाइन्या :

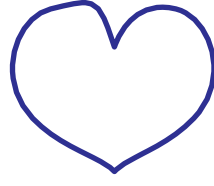
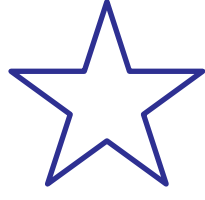
१. मेला मायोव स्वर वर्ण गसरस ।

अ इ उ ओ

२. मेला मायोव व्यञ्जन वर्ण गसरस ।

क		ग		ङ
च	छ		झ	ञ
त		द	ध	
....	फ		भ	म
य		ल	व	

३. मेला सुरुप लै रङ लाइचोके ।

४. खैन्यात जोरा मिलैचोके ।

त

३

ने

१

सो

२

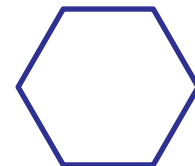
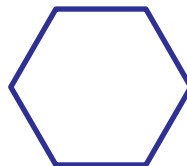
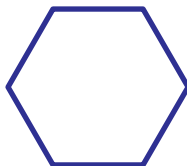
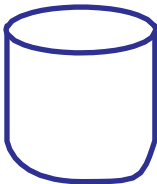
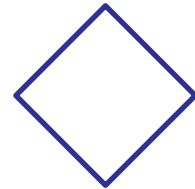
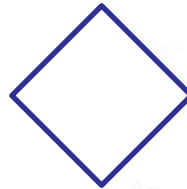
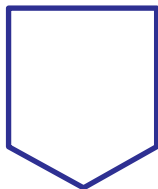
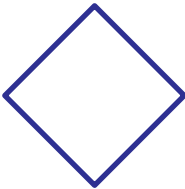
जी

५

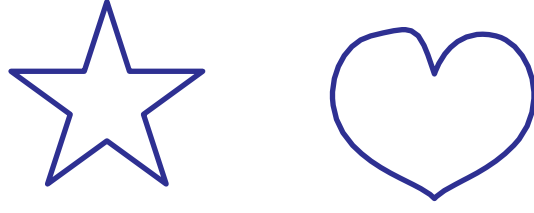
डा

४

५. माखैन्या सुरुप लै ख्वाँगि ल जैचोके ।

३. मेला सुरुपटुड रड लैस ।

४. खैन्या त जोरा गमिलेस ।

त

३

ने

१

सो

२

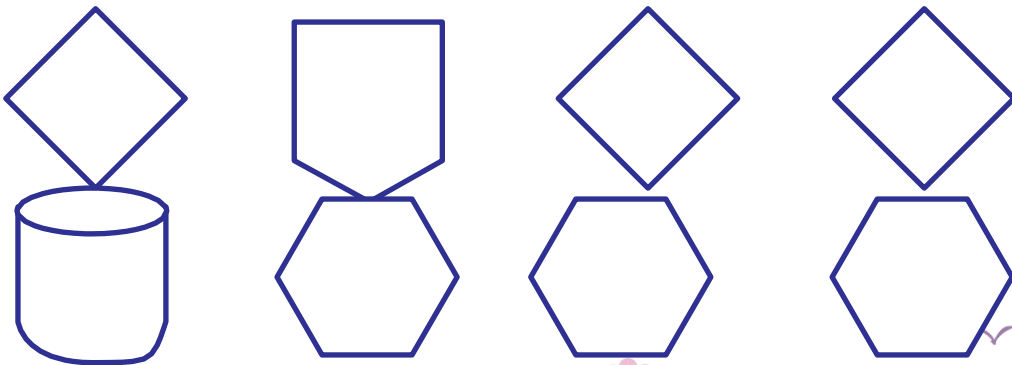
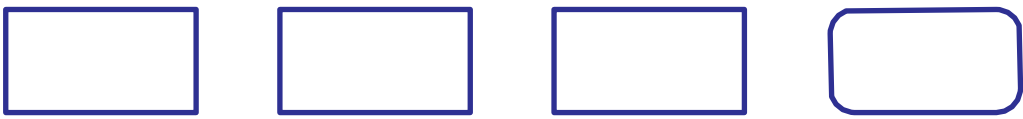
जी

५

डा

४

५. मामिलेड्या सुरुपटुड खाँगि ल गलैस ।

रो -६

गेमी नाड्खार

डानाड्खार ए मिन गाम । गेमी पालिका ए मिन सुनछहरी गाउँपालिका । गेमी पालिका ल ७ वडा लेर । सेरम, भित्री गाम, बाहिरी गाम, सिउरी, जैमाकसला, फगाम सन जेलवाड ल भिमर लेर । गेमी पालिका ए यूनभिम पोवाड ल ले ।

रो -६

गेमी नाडखार

इया नाडखार ल मिन गाम । गेमी पालिका ल मिन सुनछहरी गाउँपालिका ।
गेमी पालिका ल ७ वडा लेर । सेरम, भित्री गाम, बाहिरी गाम, सिउरी,
जैमाकसला, फगाम सन जेलबाड ल माहुल्या भिमर लेर । गेमी पालिका ल
यहेभिम पोबाड ल ले ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
नाइखार	नाइखार	नडगर	गाउँ	Village
पैभिम	पैभिम	पैभिम	विद्यालय	School
यनभिम	यनभिम	यनभिम	कार्यालय	Office
मिन	मिन	मिन	नाम	Name
गेमी	गेमी	गेमी	हाम्रो	Our
डा	डा	डा	म	I

सिउसिन्या:

१. मेला पाड लै हिउनेस गा जोर्दे हैलिचोके ।
- क) गेमी नाइखार ल माहुल्या भिम ले र ।
- ख) गेमी नाइखार ल पैभिम ले ।
- ग) गेमी नाइखार ल स्यान्या गाइन्या दोर ।
- घ) गेमी नाइखार ल दमार ले ।
- ड) गेमी नाइखार ल भै ले ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
नाइखार	नाइखार	नडगर	गाउँ	Village
पैभिम	पैभिम	पैभिम	विद्यालय	School
यनभिम	यनभिम	यनभिम	कार्यालय	Office
मिन	मिन	मिन	नाम	Name
गेमी	गेमी	गेमी	हाम्रो	Our
डा	डा	डा	म	I

सिउसिन्या:

१. मेला पाडरातुड हिउने स गा जोरुद गगारुस ।

क) गेमी नाइखार ल माहुल्या भिम ले र ।

ख) गेमी नाइखार ल पैभिम ले ।

ग) गेमी नाइखार ल स्याइया गैइया दोर ।

घ) गेमी नाइखार ल दमार ले ।

ड) गेमी नाइखार ल भै ले ।

२. मेला नाङ्खार ए सुरुप ल कता कता जेरङ्ग हैलिचोके ।

३. जेनाङ्खार ए मिन कता ? जे भिम आकसी हुकसीका
नाङ्खार ए मिन हैलिचोके ।

हिउने तुङ पैन्या:

छोर्यालुजाराँ सतन्सिउ सुरुप रङ्गे हैलिउ परिङ्ग्या । कता कता यारङ्गो हो रो
गिन्ग्या होकाइ यानैरालै सथैव परिङ्ग्या ।

२. मेला नाड्खार सुरुप ल क्यो-क्यो यरड्सव गगार्स ।

३. गे नाड्खार ल मिन क्यो ? गे पैभिम आखेक होखेक नाड्खार ला मिन गगार्स ।

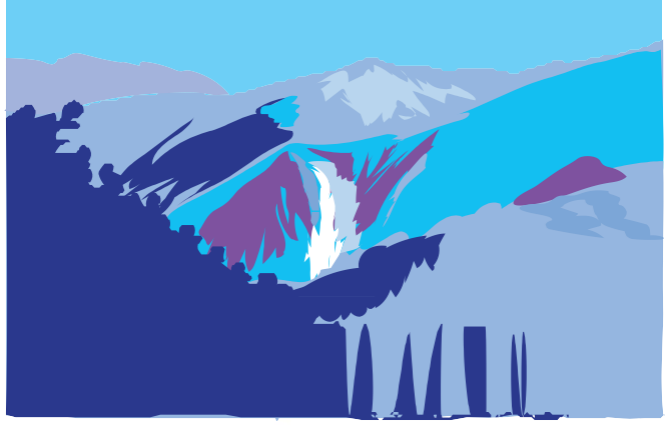
हिउने तुड पैन्या:

लुज़ाबाड्जारातुड सतैसिव सुरुप रड्द गार प्रिड्या । क्यो क्यो यरड्सव ओ रोड्
गिड्ड्या ओकाइ यान्हेरातुड सथैव प्रिड्या ।

रो -७

गेमी भिम सुनछहरी

सुनछहरी गेमी भिम
बनै चाव लिज्या ।
लुडरी भै बगिज्या
खलल खलल ।

पोबाड ल बिजुली
भलल भलल ।
सूच्यो है पार
गलल गलल ।

हिउने तुड पैन्या:

पार छोर्यालुज्जारा लै लय मिलैदे रे गाइव परिङ्ग्या । कुइ सन खड तालल मिलैदे
तखेप्त स्याव परिङ्ग्या ।

रो -७

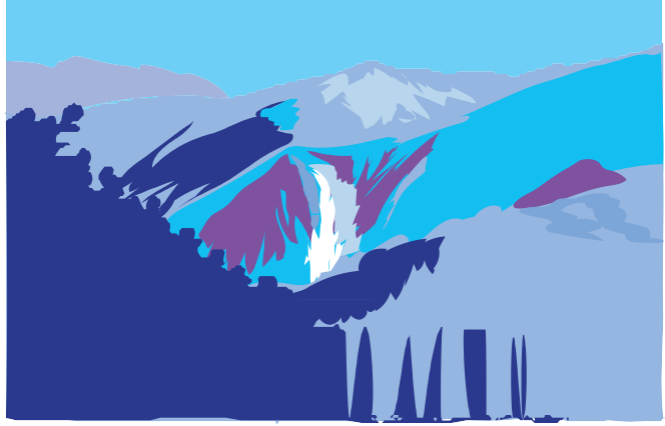
गेमी भिम सुनछहरी

सुनछहरी गेमी भिम

बनै चाव ले ।

लुडरी भै बगेजा

खलल खलल ।

पोबाड ल बिजुली

भलल भलल ।

सहैस है सोज

गलल गलल ।

हिउने तुड पैन्या:

सो लुजाबाड्जारातुड लय मिलैद रे गइ प्रिड्या । कुइ सन खड ताल ल मिलैद तफेक स्या प्रिड्या ।

पानपा:

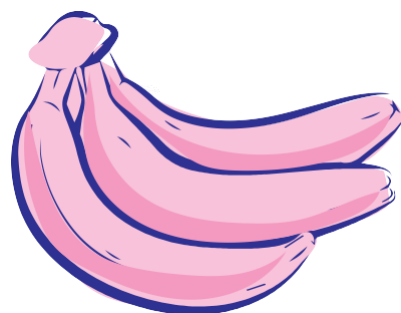
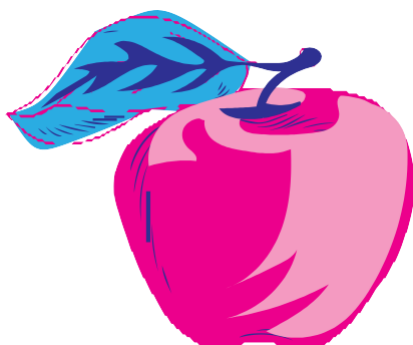
मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
चाव	चाव	चान्या	सुन्दर	Beautiful
भै	भै	भै	नदी	River
बगिज्या	बगेजा	बगिया	बग्छ	Flow
स्लाच्यो	स्हैइया	साइने	हाँस्नु	laughing
गेमी फिम	गेमी फिम	गेमी फिम	हाम्रो घर	Our House

सिउसिन्या:

१. जेभिम आकसी हुकसीका भैर यामिन हैलिचोके ।

२. मेला सुरुप लै रड लाइचोके ।

पानपाः

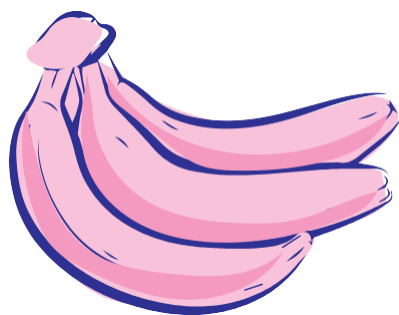
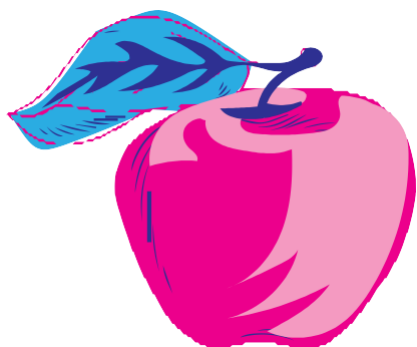
मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
चाव	चाव	चान्या	सुन्दर	Beautiful
भै	भै	भै	नदी	River
बगिज्या	बगेजा	बगिया	बग्छ	Flow
स्लाच्यो	स्हैड्या	साइने	हाँस्नु	laughing
गेमी फिम	गेमी फिम	गेमी फिम	हाम्रो घर	Our House

सिउसिन्याः

१. जेमी फिम आखेक होखेक भैरा यामिन गगार्स ।

२. मेला सुरुपतुड रड लैस ।

रो -८

डाभिमला मिर यायून

आमै ए काड फिनो । बाबु ए ग्रुड किव । बुजु ए बाज़ारा लै ज़्याव
याराइव । बाजु हाइ ग्वाला हिने । दाजु ए रि गण्डै रैव । नाना ए
भिम सिव ।

रो -ट

ड्या भिमला रुर यूहें

आमा ए काड फिनो । बाबु ए यूहेड किव । बज्या ए ब्वारातुड ज़्याव
योव । ब्राजु हार ग्वाला न्हा । दाजु ए न्हि गद रैव । नाना ए भिम
सिव ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
काड	काड	या	खाना	Meal
फिनो	फिनो	पिन्या	पकाउँछ	Cooked
किव	किव	किन्या	जोत्छ	Plough
बाजा	ब्वा	बा	कुखुरा	Hen
हाइ	हार	हार	गाइ	Cow
री	री	री	पानी	Water
भिम	भिम	भिम	घर	House
सिव	सिव	सिन्या	बढार्छ	Swip

सिउसिन्या:

१. मेला ग्रैनर हिउने स बोलोड हैलिचोके ।

काड फिन्या, ग्रड किन्या, ज्याउ ज्यान्या, हाइ ग्वाला
बान्या, री रैन्या, भिम सिन्या

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
काड	काड	या	खाना	Meal
फिनो	फिनो	पिन्या	पकाउँछ	Cooked
किव	किव	किन्या	जोत्छ	Plough
बाजा	ब्वा	बा	कुखुरा	Hen
हाइ	हार	हार	गाइ	Cow
री	न्हि	री	पानी	Water
भिम	भिम	भिम	घर	House
सिव	सिव	सिन्या	बढाछ	Swip

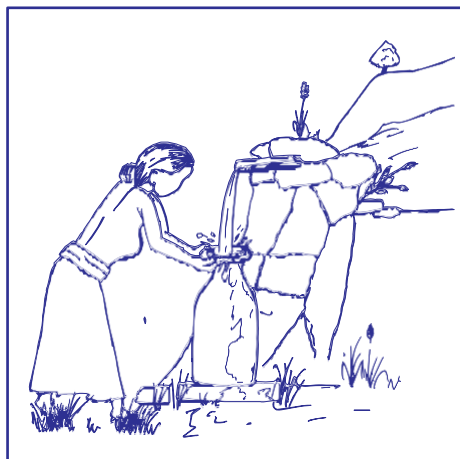

सिउसिन्याः

१. मेला ह्यें र हिउने स बोलोड गगार्स ।

काड फिड्ड्या, य्हेड किड्या, ज्याव ज्याड्या, हार
गवाला ब्वाड्या, न्हि रैड्या, भिम सिड्या

२. मेला सुरुप ल लेव येन र रड्डे हैलिचोके ।

ग्रड किन्या

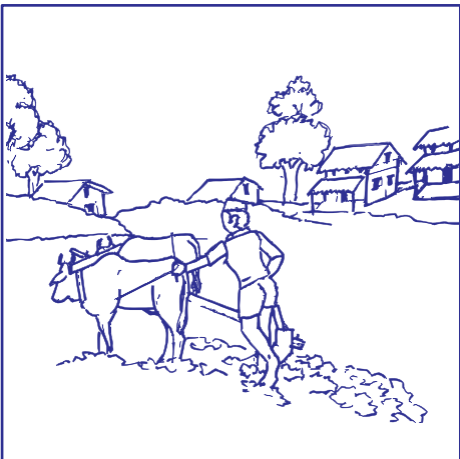
चारो यान्या

री गण्या

गवाला बान्या

੨. ਮੇਲਾ ਸੁਰੂਪ ਲ ਲੇਵ ਹ੍ਯੋਂ ਰ ਰਡ੍ਹਦ ਗਗਾਰ੍ਸ ।

ਧ੍ਰੇਡ ਕਿਡ੍ਯਾ ਜ਼ੇ ਧਾਡ੍ਯਾ

ਰੀ ਗਡ੍ਯਾ ਗਵਾਲਾ ਭ੍ਵਾਡ੍ਯਾ

दाइन्या :

१. मेला गिन्सिब पाङ लै उत्तर हैलिचोके ।

क) ननाङ्खार ए उमिन कता ?

ख) नङ कताका कताका नाङ्खार र यामिन थैदे ननै ए ?

ग) नमी पैभिम ए उमिन कता ?

घ) नबाबु ए उमिन कता ?

ङ) नबाबु ए कता यून दुव ?

२. खैन्या ल जोरा मिलैचोके ।

भै

गुरन्या

जेलबाङ

छहरा

सुनछहरी

नाङ्खार

गुर

बगिन्या

दाइन्या :

१. मेला गिडिसव पाडराटुड जवाफ गगार्स ।

क) ननाड्खार ल अमिन कुयो ?

ख) नड काड्का-काड्का नाड्खार रा यामिन थैद नन्हे ?

ग) नमी पैभिम ल अमिन कुयो ?

घ) नबाबु ल अमिन कुयो ?

ड) नबाबु ए कुयो ह्यें दोव ?

२. खैन्या ल जोरा मिलैसके ।

भै

व्हुरड्या

जेलबाड

छहरा

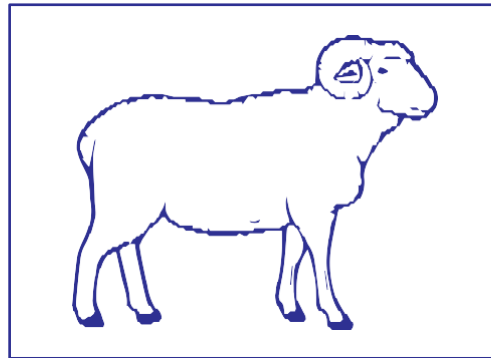
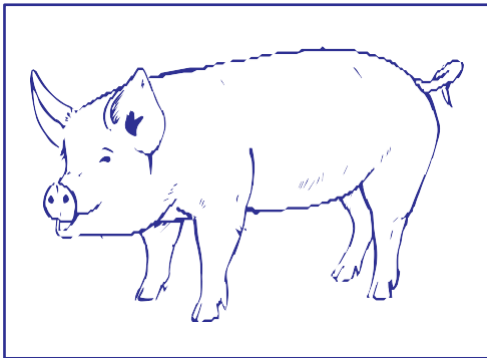
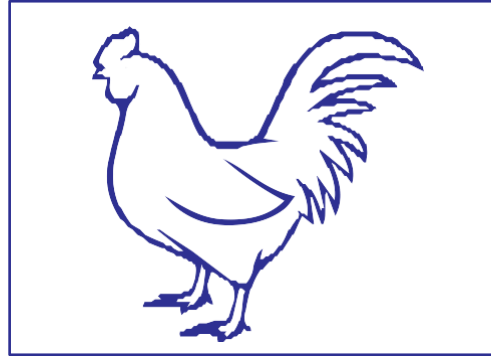
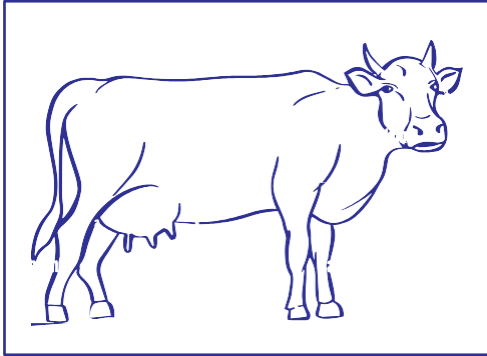
सुनछहरी

नाड्खार

वुर

बगोड्या

३. मेला सुरुप सरेदे हैलिचोके ।

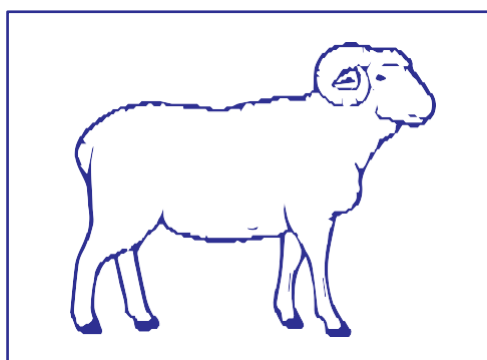
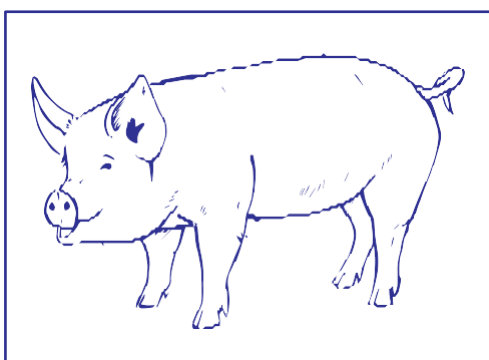
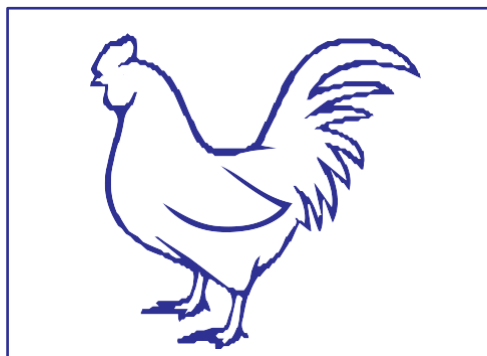
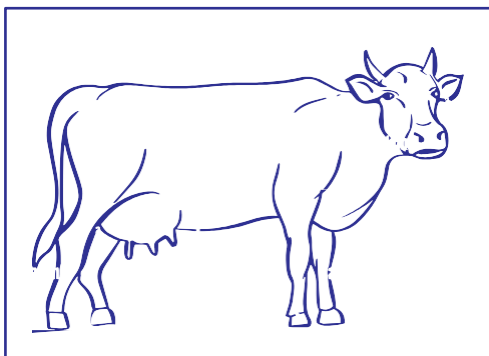
हाइ

भाले

व

साँढा

३. मेला सुरुप सरेद गगारस ।

हार

भाले

व

साँढा

રો -૯

ગેમી જાહાન

તિલસરા એ ઓબાજુ બુજુ લેર । ઓલ લૈ ઓબાબુ આમૈ એ બનૈ ચાવ જૈર ।
તિલસરા એ તબો ઓદાજુ લે । તબો ઓનાના લે । તબો ઓભાઇ લે । તબો
ઓબૈની લે । યાફિમ પોબાડ લ લે । તિલસરા એ પાર
લૈ સાઇનો સ યારાસપાડ્ઓ ।

रो -८

गेमी जाहान

तिलसरा ल अब्राजु अबज्या लेर । ओल अबाबु अआमा ए चाव दो र ।
तिलसरा ल तोलो अदाजु ले । ओल तोलो अनाना ले । तोलो अभाइ ले ।
तोलो अबैना ले । नकारा ज्हुड पोबाड ल ले । तिलसरा ए सोरातुड साइनो स
सपाडो ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
बाजु बुजु	ब्राजु, बज्या	बाज्या बुजु	बाजे बजै	Grand father and mother
बाबु आमै	बाबु आमा	बाउआमा	बुवा आमा	Father and mother
दाजु नाना	दाजु नाना	दाइ नाना	दाइ दिदी	Elder brother and sister
भाइ बैनी	भाइ बैनी	भाइ बैना	भाइ बहिनी	Younger brother and sister

सिउसिन्या:

१. मेला सुरुप रङ्दे साइनो हैलिचोके ।

२. छोर्यालुङ्गारा लै सेरलुङ्गा जैसिदे पार पार साइनो लाइसिउ यारपरिङ्चोके ।

हिउने तुङ पैन्या:

छोर्यालुङ्गारालै तथोक दुप्या । पारलै तबो तबो जैसिउ परिङ्ग्या । कोइलै बाजु बुजु, बाबु आमै सन कोइलै नाना, दाजु, भाइ सन बैनी जैसिदे धो यासिउ परिङ्ग्या । होकाइ जोए चाव जैव होलै पारे लपता तप्दे स्यावास हैदान्या ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
बाजु बुजु	ब्राजु, बज्या	बाज्या बुजु	बाजे बजै	Grand father and mother
बाबु आमै	बाबु आमा	बाउआमा	बुवा आमा	Father and mother
दाजु नाना	दाजु नाना	दाइ नाना	दाइ दिदी	Elder brother and sister
भाइ बैनी	भाइ बैनी	भाइ बैना	भाइ बहिनी	Younger brother and sister

सिउसिन्या:

१. मेला सुरुप न्हड्द साइनो गगारस ।

२. लुजाबाङ्जाराटुङ सेरलुजा जैद साइनो लइप्रिङ्या ।

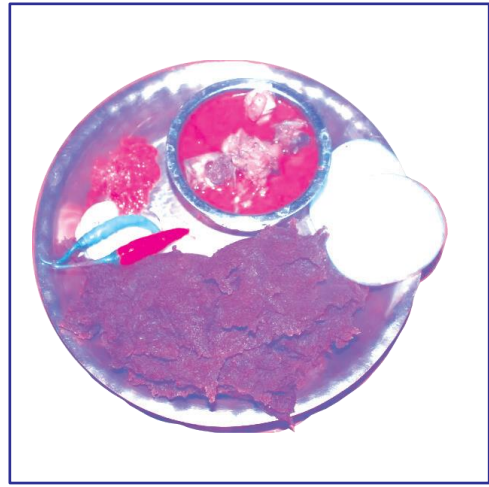
हिउने तुङ पैन्या:

लुजाबाङ्जाराटुङ तोलोपोल व्हिर जैङ्या । सोराटुङ तोलो तोलो यूहें याद कोइतुङ ब्राजु बज्या, बाबु आमा, सन कोइतुङ नाना, दाजु, भाइ सन बैना जैद धो याद प्रिङ्या । नखेका जोए चाव जैव नकातुङ सोरै कुइबाङ तद स्यावास दाङ्या ।

रो -१०

गेमी ज़्याल्या ओल्या

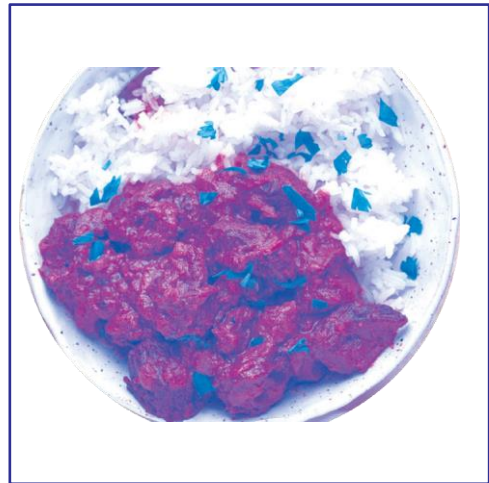
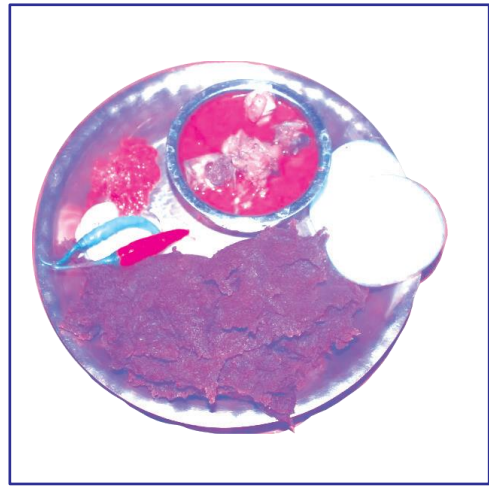
गेभिमक आमै ए काड जैव । बाबु ए बरे चाव डप्सि ए । घोगा काड सन डन्ती
डमो ताइ । बुजु ए राँदै काड डमो डप्सि ए । डा स्याकरी कैन्या चाव
डाडप्सि ए ।

रो -१०

गेमी ज़्याल्या ओल्या

गेभिम ल आमा ए काड जैव । बाबु ए ब्रे चाव माडेव । घोगा काड सन डन्कि
डमो जै । बज्या ए राँइरे काड डमो माडेव । इया स्याकरी कैइया चाव
आमाइये ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
काड	काड	या	खाना	Meal
बरे	ब्रे	बरे	रोटी	Chapati
घोगा काड	घोगा काड	पदिम या	मकैको ढिँडो	Maize food
राँदै काड	राँड्रे काड	सामा या	कोदोको ढिँडो	food
स्याकरी	स्याकरी	चिप	मासु	Meat
डन्ती	डन्कि	डतिङ्	सिस्नु	Sting Plant
डमो	डमो	डमु	मिठो	Tasty

सिउसिन्या:

१. मेला ज़्यान्या बस्त र हिउने स बोलोड हैलिचोके ।

काड, बरे, घोगा काड, डन्ती राँदै काड, स्याकरी

२. जेलै डमो डप्सिन्या ज़्यान्या बस्तर जेनैरा लै हैयारादोचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
काड	काड	या	खाना	Meal
बरे	ब्रे	बरे	रोटी	Chapati
घोगा काड	घोगा काड	पदिम या	मकैको ढिँडो	Maize food
राँदै काड	राँड्रे काड	सामा या	कोदोको ढिँडो	food
स्याकरी	स्याकरी	चिप	मासु	Meat
डन्ती	डन्कि	डतिङ्	सिस्नु	Sting Plant
डमो	डमो	डमु	मिठो	Tasty

सिउसिन्या:

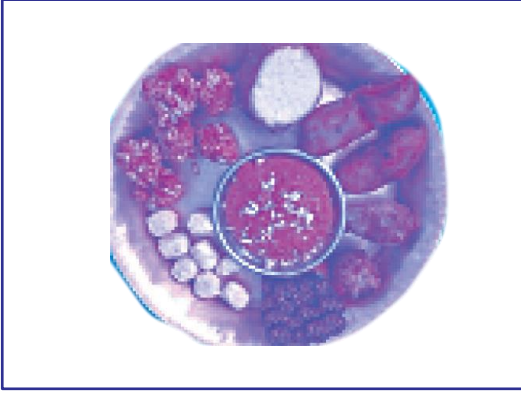
१. मेला ज़्याड्या बस्त र हिउने स बोलोड गगार्स ।
काड, ब्रे, घोगा काड, डन्कि, राँड्रे काड, स्याकरी

२. गेटुड चाव लागेड्या ज़्याड्या बस्त र गेन्हेराटुड गदास ।

रो -११

गेमी पर्व

माघ त नाना बैनी रा लै मिस्त्रा यान्या ताइ । माघत ए ज़्यान्या ताइ । भूम्या त नाम लै पुजा दान्या ताइ । धिवाँ सगरात त बरे ज़्यान्या ताइ । बाह्र भदौ त बाज़ा कैन्या ताइ । दवारा त भैलो रैसिन्या ताइ ।

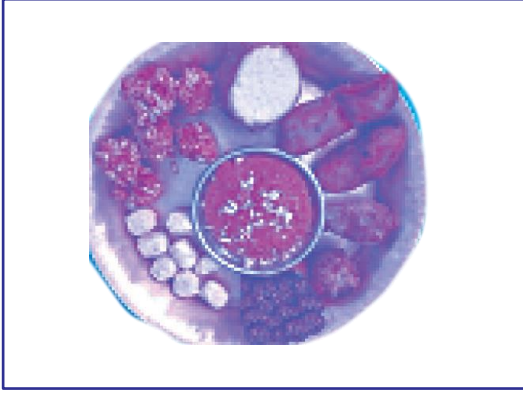
हिउने तुड पैन्या:

छोर्यालुज़ारालै यालै चाव लागिन्या पर्वए मिन हैलिउ परिङ्ग्या । चाव करौ ओताजु हैलिदे यानैरालै सथैव परिङ्ग्या । पारलै एरास पर्व यामानिक खा राम ओताजु लिदे यानैरालै सथैव परिङ्ग्या ।

रो -११

गेमी पर्व

माघ त नाना बैनाराटुड मिस्त्रा याइया पैव । माघ त वि ज़्याइया पैव । भूम्या त नामटुड पुजा दाइया पैव । धिवाँ सगरात त ब्रे ज़्याइया पैव । बाह्र भदौ त बाज़ा कैइया पैव । दवारा त भैलो रैसिइया पैव ।

हिउने तुड पैन्या:

लुज़ाबाङ्जारातुड चाव लागेइया पर्वल मिन गार्द प्रिइया । चाव कदा जै यान्हेरातुड सथैद प्रिइया । सोरै पालै पालो पर्वल मिन गार्द प्रिइया सन कदा चाव जै न्हेरातुड गार्द प्रिइया ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
नाना	नाना	नाना	दिदी	Sister
मिस्रा	मिस्रा	खिँचरी	खिँचडी	Khichadi
यान्या	याइया	यान्या	दिने	Offering
ताइ	पैव	ताहा	हुन्छ	Yes
ए	वि	यो	तरुल	Yam
ज्यान्या	ज्याइया	ज्यान्या	खाने	Eat
नाम	नाम	नाम	भूमि	Land
कैन्या	कैइया	कैन्या	तोक्ने	Bite
दान्या	दाइया	दान्या	गर्ने	Do
बाजा	ब्बा	बा	कुखुरा	Hen
दवारा	दवारा	दवारा	तिहार	Tihar
रैसिन्या	रहेसिइया	रिसिन्या	खेलने	Playing

सिउसिन्या:

१. मेला पर्व र यामिन हिउने स बोलोड हैलिचोके ।

माघ, भूम्या, घिँवा सगरात, बाह्र भदौ, दवारा

२. जेलै चाव लागिन्या पर्व ए मिन हैलिचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
नाना	नाना	नाना	दिदी	Sister
मिस्रा	मिस्रा	खिँचरी	खिँचडी	Khichadi
यान्या	याइया	यान्या	दिने	Offering
ताइ	पैव	ताहा	हुन्छ	Yes
ए	वि	यो	तरुल	Yam
ज्यान्या	ज्याइया	ज्यान्या	खाने	Eat
नाम	नाम	नाम	भूमि	Land
कैन्या	कैइया	कैन्या	तोक्ने	Bite
दान्या	दाइया	दान्या	गर्ने	Do
बाजा	ब्वा	बा	कुखुरा	Hen
दवारा	दवारा	दवारा	तिहार	Tihar
रैसिन्या	रहेसिइया	रिसिन्या	खेलने	Playing

सिउसिन्या:

१. मेला पर्व राटुङ यामिन हिउने स बोलोङ् गगार्स ।

माघ, भूम्या, घिँवा सगरात, बाह्र भदौ, दवारा

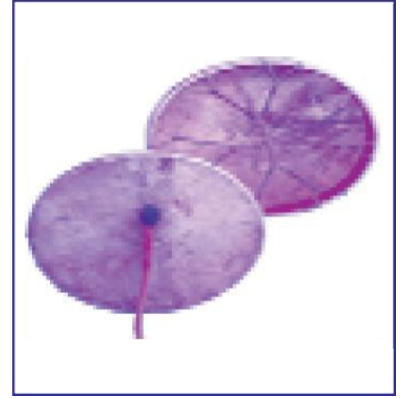
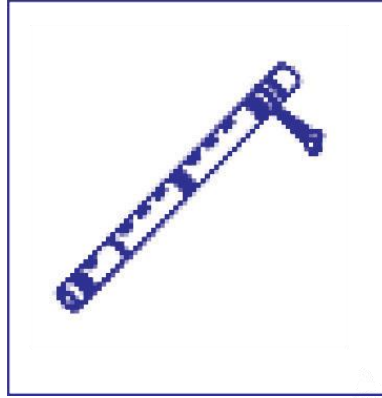
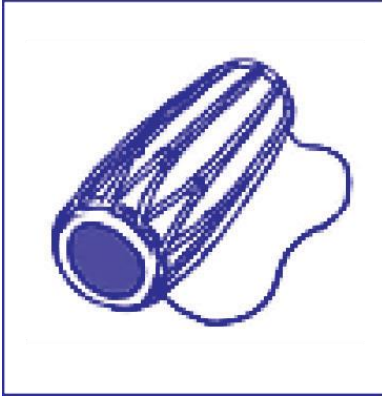
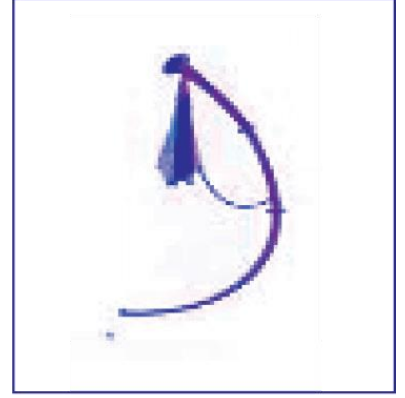
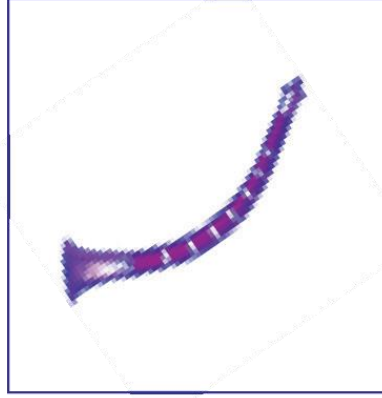
२. गेटुङ चाव लागेइया पर्व ल मिन गगार्स ।

रो -१२

गेमी तण्ज्याड

गेमी नाङ्खार ल खाल् ला तण्ज्याड लेर । दमा, ध्याम ध्याम ताइ । सहनै पैं रेङ्गए । भूयाली नेबोलो कुइ ए तपर । नरसिङ्गा सारो रेङ्गए । मादल तप्दै स्यान्या ताइ । मुरली तिरिरि रेङ्गए । रीड रमा ए तप्व ।

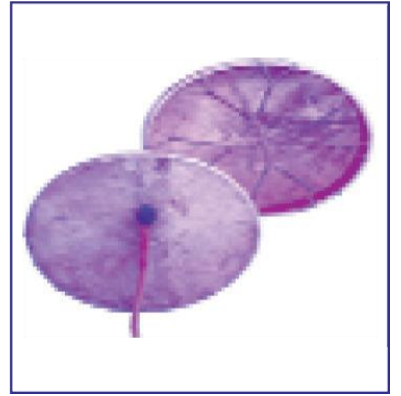
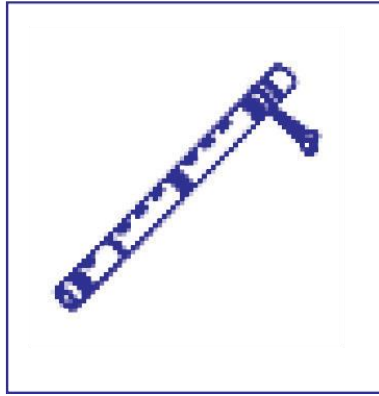
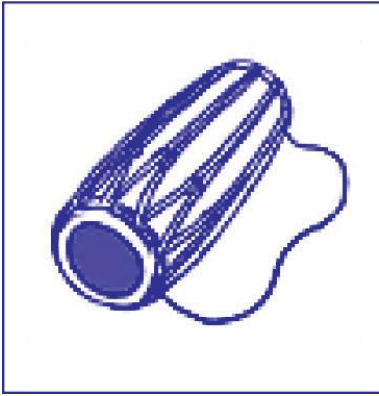
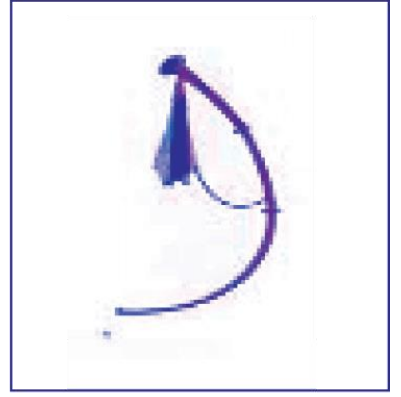
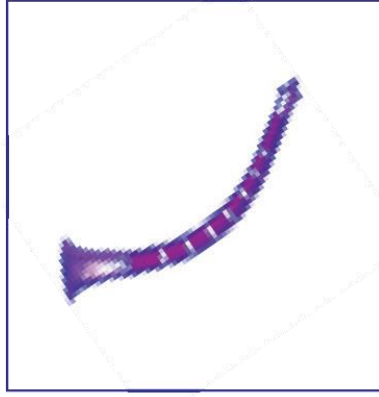
हिउने तुङ पैन्या:

नाङ्खारलाइ दमाइ तण्ज्यामी रैदे भाराला बाजा तण्ज्या पैव परिङ्ग्या । छोर्यालुङ्गारालै भाराला बाजाए ताल पैन्या होकाइ पारलै एरा एरास तप्व परिङ्ग्या ।

रो - १२

गेमी तप्याड

गेमी नाइखार ल भ्या खालू ला तप्याड लेर । दमा, ध्याम ध्याम जै । सहनै पैं
पैं गार । भूयाली डेब्रया कुइ ए तर । नरसिङ्गा सारो न्हिड । मादल तद
स्थयाइया पैंव । मुरली तिरिरि न्हिड । रीड रमा ए तव ।

हिउने तुड पैन्या:

नाइखार ला दमाइ तइया रू रैद भाराला तप्याड तइन्या क्छिया लैइया ।
लुजावाइरातुड भाराला तप्याड ल ताल क्छिया ओकाद सोरातुड पालै पालो तइया
प्रिइया ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
तप्याड	तप्याड	तप्याड	बाजा	Instrument
खाल खालला	भ्याथरी	वालीवाली	थरीथरीका	Different Kinds
नेबोलो	डेब्रे	नेलो	दुइवटा	Two
कुइए	कुइए	कुइतन्	हातले	By Hand
तप्	तर	तप्	बजाउँछन्	Play
स्यान्या	स्याइया	स्यान्या	नाच्ने	Dance
मुरली	मुरली	मुरली	बाँसुरी	Flute
रीड	रीड	रीड	ढ्याङ्ग्रो	Dhayangro
रमा	रमा	रमा	भाँक्री	Shamans

सिउसिन्या:

१. मेला तप्याड मिन हिउने स बोलोड हैलिचोके ।

दमा, नरसिङ्गा, भ्याली, मादल, सहनै, मुरली, भ्याली

२. दमा तप्या सिउसिचोके

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
तप्याड	तप्याड	तप्याड	बाजा	Instrument
खाल खाल ला	भ्याथरी	वालीवाली	थरीथरीका	Different Kinds
नेबोलो	डेब्रे	नेलो	दुइवटा	Two
कुइए	कुइए	कुइतन्	हातले	By Hand
तप्	तर	तप्	बजाउँछन्	Play
स्यान्या	स्थ्याइया	स्यान्या	नाच्ने	Dance
मुरली	मुरली	मुरली	बाँसुरी	Flute
रीड	रीड	रीड	दयाङ्गो	Dhayangro
रमा	रमा	रमा	भाँक्री	Shamans

सिउसिन्या:

१. मेला तप्याड मिन हिउने स बोलोड् गगारस ।

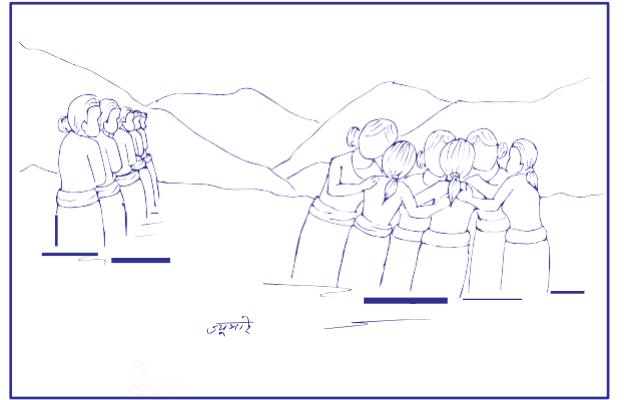
दमा, नरसिङ्गा, भ्याली, मादल, सहनै, मुरली, भ्याली

२. दमा तड्या व्हिसि स ।

रो -१३

गेमी रे

डाबाजु ए बरै रे गाइव । डा कथौ ता थैदेडानै ए । बिहँ ल भूयामरे
गाइदे स्यार । भूयामरे मेमा र गाइर । गे दवारा त देउंसिरे सन भैलो रे
गेगाइ ए । मि यासिक लामसिन्या रे गाइ र ।

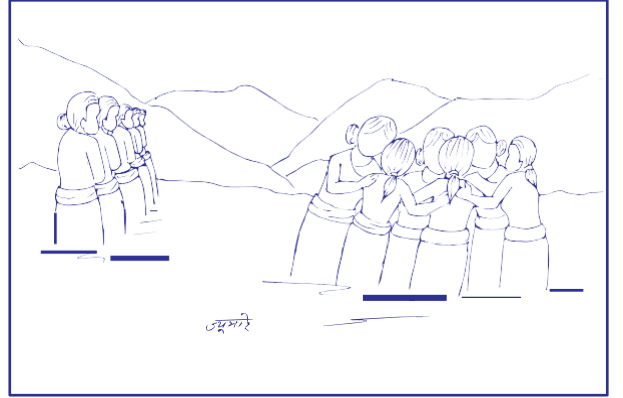
हिउने तुड पैन्या:

छोर्यालजारा लै तथोक दुप्या । होकाइ देउँसी रे पार गाइव परिडन्या ।

रो -१३

गेमी रे

आब्राजु ए बरै रे गैव । इया कथौता थैद आन्हे । बिहे ल भूयामरे
गैद स्ह्यार । भोरा मेमार गैर । गे दवारा त देउंसिरे सन भैलो रे गेगैइय । रु
यासिउक लामसिन्या रे गैर ।

 हिउने तुड पैन्या:
लुज़ावाड्रातुड तोलो पो ल दुइया । ओकाद देउंसी रे सो गै प्रिइया ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
रे	रे	रे	गीत	Song
गाइन्या	गैड्या	रिसिने	गाउने	Singing
मेमा	मेमा	मेमा	महिला	Women
स्यार	स्थार	स्यार	नाच्छन्	Dancing

सिउसिन्या:

१. मेला रे मिन हिउने स बोलोड बोडल हैलिचोके ।

बरै, भयाम्रे, कथौता, ज्योमारे, देउँसीरे, भैलो,
लामसिन्या रे

२. पा रे देउँसी रे गाइचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
रे	रे	रे	गीत	Song
गाइन्या	गैड्या	रिसिने	गाउने	Singing
मेमा	मेमा	मेमा	महिला	Women
स्यार	स्थार	स्यार	नाच्छन्	Dancing

सिउसिन्या:

१. मेला रे मिन हिउने स बोलोड् गगार्स ।

बरै, भयाम्रे, कथौता, ज्योमारे, देउँसीरे, भैलो, लामसिन्यारे

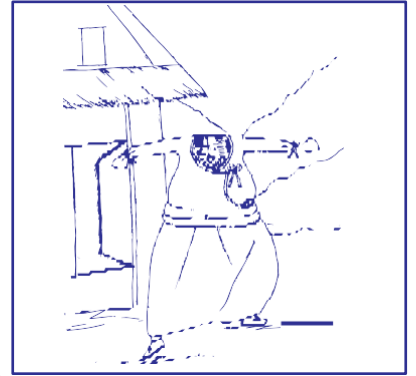
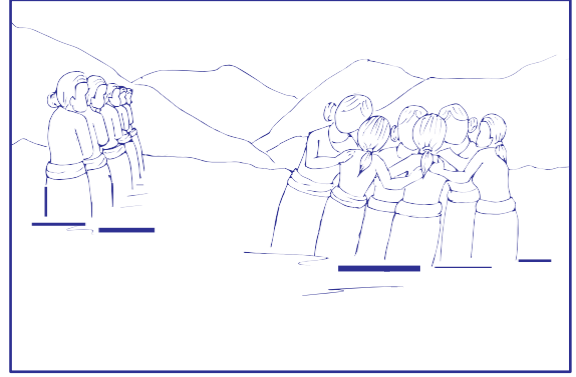
२. सो रै देउँसी रे गगैस ।

रो -१४

गेमी स्याइ

गेनाइखार ल पैस्यारु स्यार । सरडे स्याक बनै राम ताइ । दोतासिडारु
यास्याक जोकर हुए । भूम्या राम त नोकोबाइया स्यार । फागुन ल
ज्योमारे स्यार । माघ त हिउपै स्यार ।

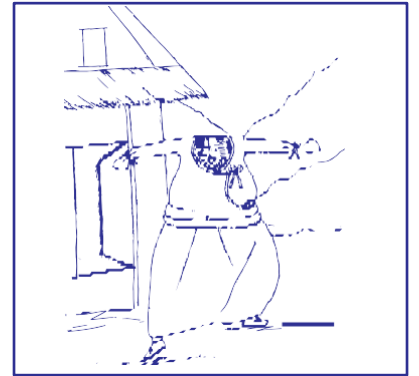
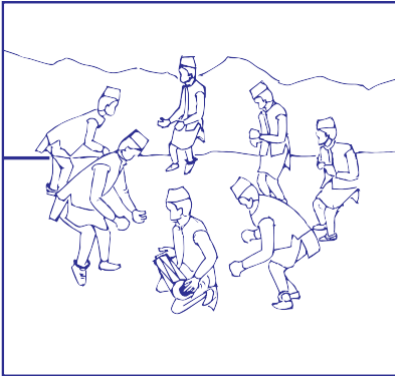
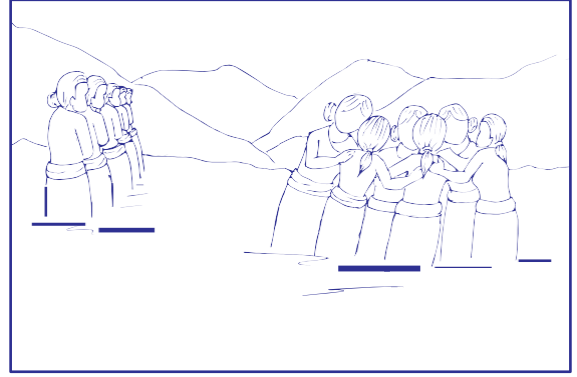
हिउने तुङ पैन्या:

छोर्यालुजारा लै पैस्यारु स्यान्या पैन्या । पैस्यारुला तचाला पैन्या । अरु चाला दवल्स
तछा नेछा जैदे स्यान्या पैन्या । आउ स्यान्या नाइखारला स्याव सन्यामी लै रैदे पैव
परिङन्या ।

रो - १४

गेमी स्याङ

गेमी नाङ्खार ल पैस्यारु स्थायार । सरङ्गे स्थायुङक बनै चाव जै । दोतासिङारु
यास्थायुङक जोकर ज्हा । भूम्या राम त नोकोबाङ्ग्या स्थायार । फागुन ल
ज्योमारे स्थायार । माघ त हिउपै स्थायार ।

हिउने तुङ पैन्या:

लुङ्गाबाङ्ग्रातुङ पैस्यारु स्थाङ्ग्या क्छिङ्ग्या । पैस्यारुला तोलो चाला क्छिङ्ग्या । अरु
चाला विस्तारै तछा डेछा जैद स्थाङ्ग्या क्छिङ्ग्या । आका स्थाङ्ग्या नाङ्खारला स्थाङ्ग्या
सैङ्ग्या रु रैद क्छि प्रिङ्ग्या ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
स्याइ	स्याइ	स्याइ	नाच	Dance
राम	राम	राम	रमाइलो	Fair
नाइखार	नाइखार	नाइखार	गाउँ	Village
स्यार	स्थार	स्यार	नाच्छन्	Dancing

सिउसिन्या:

१. मेला स्याइ मिन हिउने स बोलोड हैलिचोके ।

पैस्यारु, दोतासिङ्गारु, सरडे, नोकोबाङ्ग्या, ज्योमारे, हिउपै

२. पैस्यारु स्यान्या सिउसिचोके

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
स्याइ	स्याइ	स्याइ	नाच	Dance
राम	राम	राम	रमाइलो	Fair
नाइखार	नाइखार	नाइखार	गाउँ	Village
स्यार	स्थार	स्यार	नाच्छन्	Dancing

सिउसिन्या:

१. मेला स्याइ मिन हिउने स बोलोड् गगारस ।

पैस्यारु, दोतासिङ्गारु, सरडे, नोकोबाङ्ग्या, ज्योमारे, हिउपै

२. पैस्यारु स्थ्याङ्ग्या व्हिसिस ।

रो -१५

गेमी क्वा

आमै ए **सुर** क्वाइसिए । बाबु ए **छत्क्या** पोसिए । बुजु ए **हार** जासिए । नाना
ए ओखुगुप चाव ले । डालै बाबु ए पनै रैदे नैदाइव ।

रो -१५

गेमी क्वा

आमा ए सुर कुसि । बाबु ए छत्क्या पोसि । बज्या ए हार कुसि । नाना ल खुगु
चाव ले । इ यादुङ बाबु ए पन्है रेद न्हेयाडो ।

मगर खाम (गमाल्या)

४०

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
सुर	सुर	सुर	गादो	Gado
हार	हार	दो	माला	Garland
छत्क्या	फेटा	छत्क्या	छत्क्या	Chhatkya
खुगुप	खुगु	खुप्सी	बर्को	Sole
पनै	पन्है	पनै	जुत्ता	Shoes
चाव	चाव	चाव	राम्रो	Good

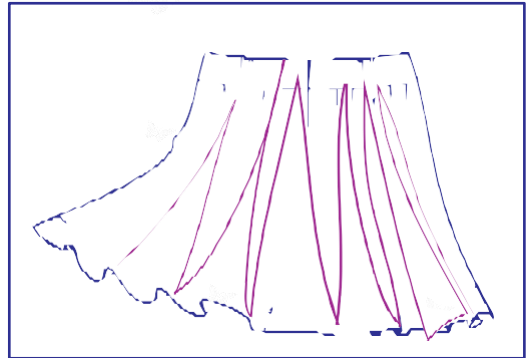
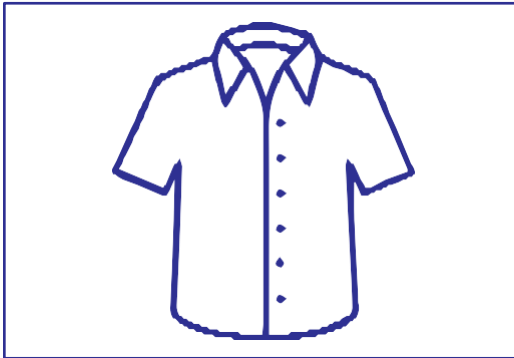

सिउसिन्या:

१. मेला क्वा ए मिन हिउनेस बोलड-बोलड हैलिचोके ।

सुर, छत्क्या, खुगुप, पनै, हार ।

२. मेला क्वा रा लै रड लाइचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
सुर	सुर	सुर	गादो	Gado
हार	हार	दो	माला	Garland
छत्क्या	फेटा	छत्क्या	छत्क्या	Chhatkya
खुगुप	खुगु	खुप्सी	बर्को	Sole
पनै	पन्है	पनै	जुत्ता	Shoes
चाव	चाव	चाव	राम्रो	Good

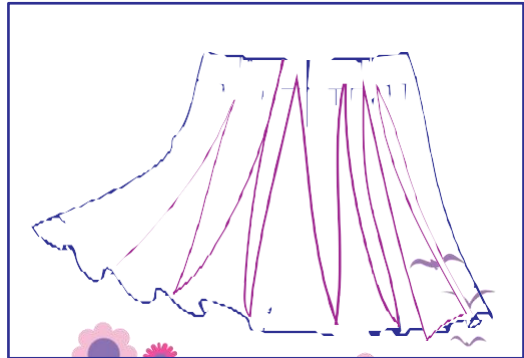

सिउसिन्या:

१. मेला क्वा ए मिन हिउने स बोलोड गगार्स ।

सुर, छत्क्या, खुगु, पन्है, हार ।

२. मेला क्वाराटुड रड गलैस ।

રો -૧૬

ગેમી દેડપિતર

દેડપિતર રા લૈ **ચોખાડ** હૈઆરાદોર । દેડપિતર રા લૈ **થાન** લ પૂજા દાન્યા તાઇ ।
ફિમ્કા પિતર રા લૈ **ના** (બિસૌના) ત પૂજા દાન્યા તાઇ । ભાંક્રી પિતર લૈ **ગોર**
ત પૂજા દાન્યા તાઇ ।

ફિમ્ક ઘુર તાઇ । **ઘુરપો** લ પિતર રા લૈ ધુપ ઝાન્યા **ખોપી** તાઇ । પર્બ ત જ્યાન્યા
બસ્ત **પિતર સ** ચરૈન્યા તાઇ ।

હિઝને તુડ પૈન્યા:

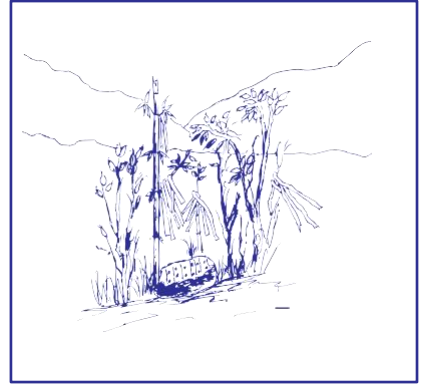
તવો ત્યામ્કયા દમાઇ રૈન્યા । દમાઇ તપ્ન્યા સન્ન્યામીલૈ ખુલ્ન્યા । સ્ન્યાન્યામીલૈ પાલા
ખુલ્ન્યા હોકાઇ પાર છોર્યાલુઝારાલૈ ગુરીગાડ જૈદે સ્ન્યાન્યા । આઝ સ્યાઇ વેલા વેલાક
સસિઝન્યા ।

રો -૧૬

ગેમી દેડપિતર

દેડપિતર રાટુડ **ચોખાડ** દોર । દેડપિતર રાટુડ **થાન** લ પૂજા દાડ્યા પૈવ । જહુડ લા પિતરરાટુડ ના (વિસૌના) ત પૂજા દાડ્યા પૈવ । ભાંક્રી પિતર ટુડ થુમ પૂજા દાડ્યા પૈવ ।

જહુડ લા ઘુરુડ જૈ । **ઘુરુડ** પોલ પિતર રાટુડ ધુપ ભડ્યા યોપી જૈ ।
પર્વ તજ્યાડ્યા બસ્ત પિતર સ ચરૈડ્યા પૈવ ।

હિઝને તુડ પૈન્યા:

લુજાબાડરાટુડ પૈન્નિમ છોયાક લેડ થાન, વિસૌના સન મથ લેડ પોક લાડ્ડ નકારા
વારે ત પૈગ્યાડ્યા ।

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
चोखाड	चोखाड	चोखाड	देउता	Deity
रमा	रमा	रमा	भाँक्री	Shaman
सक्क	सक्क	सक्क	चराउने	Offering
गोर	थुम	गोर	मठ	Shrine
घुर	घुरुड	घुर	पूजा कोठा	Holly Corner
ना (बिसौना)	ना (बिसौना)	ना (बिसौना)	स्मारक	Monument
पितरस	पितरस	पितरस	प्रसाद	Holly Food

सिउसिन्याः

१. मेला हैलिसिव मिन हिउने स बोलड-बोलड हैलिचोके ।

चोखाड, थान, गोर, ना, घुर, पितरस, खोपी

२. ना (बिसौना) सन थान आरापैनाचोके

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
चोखाड	चोखाड	चोखाड	देउता	Deity
रमा	रमा	रमा	भाँक्री	Shaman
सक्क	सक्क	सक्क	चराउने	Offering
गोर	थुम	गोर	मठ	Shrine
घुर	घुरुड	घुर	पूजा कोठा	Holly Corner
ना (बिसौना)	ना (बिसौना)	ना (बिसौना)	स्मारक	Monument
पितरस	पितरस	पितरस	प्रसाद	Holly Food

सिउसिन्या:

१. मेला लेव मिन हिउने स बोलोड गगार्स ।

चोखाड, थान, गोर, ना, घुरुड, पितरस, खोपी

२. ना (बिसौना) सन थान गव्हिस ।

दाइन्या :

(१) मेला गिन्सीउ रो ए उत्तर हैलिचोके ।

क) नडु लै चाव लागिन्या पर्व ए मिन कता ?

ख) नडु लै चाव लागिन्या तप्याडु मिन कता ?

ग) नडु लै डुमो लागिन्या काडु कता ?

घ) नडु लै चाव लागिन्या क्वा कता ?

ङ) नभिम्क पितर लै सुए सक ख्याउ ?

(२) भूम्या राम त स्यान्या नोकोबाडुग्या स्याचोके ।

(३) सोमोलो जेसन्व तप्याडु मिन हैलिचोके ।

१. ... २. ... ३. ...

हिउने तुडु पैन्या:

तवो त्याम्क्या दमाइ रैन्या । दमाइ तप्या सन्न्यामीलै खुल्ल्या । स्यान्यामीलै पाला
खुल्ल्या होकाइ पार छोर्यालुजारा लै गुरीगाड जैदे स्यान्या । आव स्याइ बेला बेलाक
ससिउन्या ।

दाइन्या :

- (१) मेला गिडसिव रोए ल जवाफ गगार्स ।
क) नडटुड चाव लागेड्या पर्व ल मिन कुयो ?
ख) नडटुड चाव लागेड्या तज्याड ल मिन कुयो ?
ग) नडटुड डमो लागेड्या काडल मिन कुयो ?
घ) नडटुड चाव लागेड्या क्वाल मिन कुयो ?
ड) नज्हुड ला पितरटुड काड्का ए सक भलिव ?
- (२) भूम्या राम त स्ह्याड्या नोकोबाड्या गस्थ्यास ।

- (३) सोमे स्हेसिव तज्याड मिन गगार्स ।

१. ... २. ... ३. ...

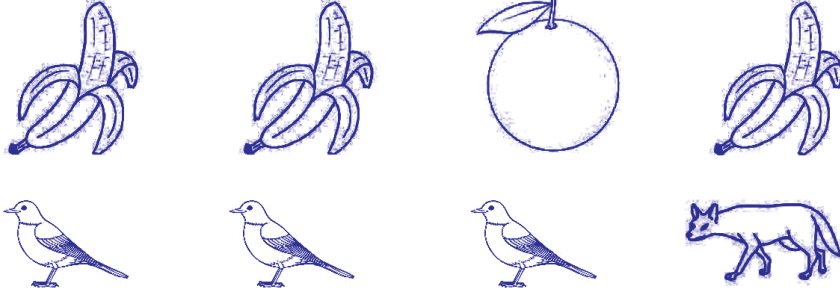
हिउने तुड पैन्या:

तोलो त्याम्क्या, दमा रेड्या । दमा तड्या सैड्यारू खुल्ड्या । ओकाद सो लुजाबाड्ज/
ारातुड खाडरिक जैदे सस्थ्यान्या । आका स्याइ बेला बेलाक व्हिड्या ।

(४) मेला यासिउ पाड हनौ स्याव जैदे सरन्या सिउसिचोके ।

चोखाड, थान, गोर, ना, घुर, पितरस, खोपी

५. मेला सुरुप रड्डे माखैन्या लै ख्वाँगिल लाइचोके ।

६. सोमोलो पर्वर यामिन हैलिचोके ।

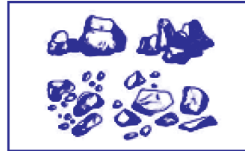
१. ... २. ... ३. ...

७. मेला क्वार या-मिन हिउने स बोलड बोलड हैलिचोके ।

सुर, भै, खुगुप, हार, छत्क्या, पनै, पतुका, पगरी, खादी खोर्च्यो

८. मेला सुरुप सन मिन लै जोरा मिलैचोके ।

कू

भै

इयु

लुड

(੪) ਮੇਲਾ ਯਾਸਿਵ ਪਾਡਰਾਟੁਡ ਨਕਾਦਾਨੇਵ ਸਰ੍ਹਡ੍ਯਾ ਵ੍ਹਿਸਿਸ ।

ਚੋਖਾਡ, ਥਾਨ, ਗੋਰ, ਨਾ, ਧੁਰ, ਪਿਤਰਸ, ਖੋਪੀ

੫. ਮੇਲਾ ਸੁਰੁਪ ਜ਼ਡ੍ਹਦ ਮਾਮਿਲੇਡ੍ਯਾਰਾਟੁਡ ਖਵਾਂਗਿਲ ਲੈਸ ।

੬. ਸੋਮ੍ਰੇ ਪਰ੍ਵ ਲ ਯਾਮਿਨ ਗਗਾਰ੍ਸ ।

੧. ੨.

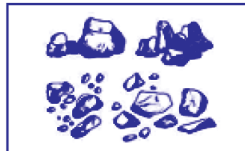
੩.

੭. ਮੇਲਾ ਕਵਾਰਾ ਯਾਮਿਨ ਹਿਤਨੇ ਸ ਬੋਲੋਡ੍ ਗਗਾਰ੍ਸ ।

ਸੁਰ, ਭੇ, ਖੁਗੁ, ਹਾਰ, ਫੇਟਾ, ਪਨ੍ਹੈ, ਵ੍ਹਾਪੋ, ਪਗਰੀ, ਖਾਦੀ ਖੁਰ

੮. ਮੇਲਾ ਸੁਰੁਪ ਸਨ ਮਿਨਰਾਟੁਡ ਜੋਰਾ ਮਿਲੈਸ ।

ਕ੍ਹਾ

ਭੈ

ਵ੍ਹਯਾ

ਲੁਡ

રો -૧૭

સુનછહરી છહરા

સુનછહરી છહરા સુનછહરી ગાઉપાલિકા લ પરિએ । આવ છહરા સિઝરી નાઙ્ઝાર
છ્યોકાઙ્ઝ ભરિ એ । છહરા લા રી લુઙ્ઝરી ભૈલ થોમ્સી । છહરા ઁધેલી લ જુમુજા
તાઙ્ઝ । ઁધેલી લ ઘેપ્પા તાઙ્ઝ । સુનછહરી છહરા લ સુન દૈસિ એ ।

હિઝને તુઙ્ઝ પૈન્યા:

છહરા રઙ્ઝો છોર્યાલુજારાલૈ છહરાએ બારેલ નૈરાલૈ રો સથૈવ પરિઙ્ઝ્યા । છહરાએ બારેલ
નૈર યાગિનો રોએ ઁત્તરા યાઁપરિઙ્ઝ્યા ।

रो -१७

सुनछहरी छहरा

सुनछहरी छहरा सुनछहरी गाउँपालिका ल परे । आका छहरा सिउरी नाइखार
छ्योकाडि का भरे । छहरा ला हि लुडरी भैल ब्रै । छहरा उँधेली ल ज्हिमजा
जै । उभेली ल घ्योव जै । सुनछहरी छहरा ल सुन फ्रोसि ।

हिउने तुङ पैन्या:

छहरा रङ्सिउ लुजावाङ्जारातुङ छहरा बारे ल नकारातुङ रोइ सथैद प्रिङ्या । छहरा
बारेल न्हेरै यागिनो रोइ उत्तरा याद प्रिङ्या ।

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
छहरा	छहरा	छहरा	भरना	Falls
छ्योक	छ्योका	वड	छेउँ	Side
री	न्हि	री	पानी	Water
थोम्सी	ब्रै	बाम्सिया	मिसिन्छ	Meeting
घेप्पा	घ्योव	घिन्या	ठूलो	Large
जुमुजा	ज्हमजा	यिडन्या	सानो	little
भै	भै	भै	नदी	River
उँधेली	उँधेली	उँधेली	हिउँद	Winter
उभेली	उभेली	उभेली	बर्षा	Summer

सिउसिन्याः

(१) मेला पान हिउने स बोलोड बोलोड हैलिचोके ।

सुनछहरी छहरा, लुडरी, री, भै, उँधेली, उभेली, घेप्पा,
जुमुजा, सुन

(२) सुनछहरी छहरा रङ्ग्यार छहरा ए बारेल नैरा लै सथैन्या ।

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
छहरा	छहरा	छहरा	भरना	Falls
छ्योक	छ्योका	वड	छेउँ	Side
री	न्हि	री	पानी	Water
थोम्सी	ब्रै	बाम्सया	मिसिन्छ	Meeting
घेप्पा	घ्योव	घिन्या	ठूलो	Large
जुमुजा	ज्हिमजा	यिडन्या	सानो	little
भै	भै	भै	नदी	River
उँधेली	उँधेली	उँधेली	हिउँद	Winter
उभेली	उभेली	उभेली	बर्षा	Summer

सिउसिन्याः

(१) मेला पान हिउने स बोलोड गगार्स ।

सुनछहरी छहरा, लुडरी, न्हि, भै, उँधेली, उभेली,
घ्योव, ज्हिमजा, सुन

(२) सुनछहरी छहरा रडड्या रै छहरा ल बारे न्हेरातुड सथैड्या ।

रो -१८

बुजु

बुजु सिपालु लेउ । बुजु स धागा खल्ल्या सिप लेउ । क्वा रन्या सिप लेउ । बुजु ए नौ उसिप पार मेमा रालै यारापैकु । पुवा, भाङ्गोनी धागा जैन्या यारापैकु । धागा खल्ल्या आरापैकु । बल्ला रन्या यारापैकु । हैजेदे पुन्नीत बुजु बराहा लै पूजा गेदो ए ।

हिउने तुड पैन्या:

धागा कैजैदे खल्ल्या होकाइ नौलै क्वा कैजैदे जैन्या ताइ लिदे हिउसिन्यारालै हैदान्या । धागा खल्ल्या, धागा जैन्या सन रन्या नाङ्खारल सतन्दे हिउसिन्यारालै हैदान्या ।

रो -१८

बुजु

बज्या सिपालु लेउ । बज्या स धागा खल्ड्या सिप लेउ । क्वा ऱ्हड्या सिप लेउ । बज्या ए नका सिप सो मेमा रातुड याव्हिव । पुवा, बाङ्गोडिका धागा जैड्या याव्हिव । धागा खल्ड्या याव्हिव । बल्ला ऱ्हड्या याव्हिव । नकाडिका पुन्नी त बज्या बराहातुड पूजा यदे ।

हिउने तुड पैन्या:

धागा कैजैद खल्ड्या । ओकाडिका नकातुड क्वा कैजैद जैड्या जै गारद हिउसिड्यारातुड दाड्या । धागा खल्ड्या, धागा जैड्या सन ऱ्हड्या नाङ्खार ल सतैद हिउसिड्यारातुड दाड्या ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
खलन्या	खल्ड्या	खलन्या	धागो काट्ने	Spinning
रन्या	न्हड्या	रुप्ने	बुन्ने	Knitting
भाङ्गो	भाङ्गो	फरा	भाङ्गो	Hemp
डन्ति	डन्कि	डटिड	सिस्नो	Sting plant
साँचा	साँचा	सान्चा	तालचा	Door Lock

सिउसिन्या:

१. मेला पान लै हिउने स बोलोड-बोलोड हैलिचोके ।

बुजु, धागा खलन्या, बल्ला रन्या, सिपालु, पुवा, भाङ्गो,
बुजु बराहा

२. क्वा रन्या धागा कता कतानी ताइ हिउनेस सिउसिचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
खल्ल्या	खल्ड्या	खल्ल्या	धागो काट्ने	Spinning
रन्या	न्हड्या	रुप्ने	बुन्ने	Knitting
भाङ्गो	भाङ्गो	फरा	भाङ्गो	Hemp
डन्ति	डन्कि	डटिङ	सिस्नो	Sting plant
साँचा	साँचा	सान्चा	तालचा	Door Lock

सिउसिन्या:

- मेला पानतुङ हिउने स बोलोङ गगार्स ।
बज्या, धागा खल्ड्या, बल्ला न्हड्या, सिपालु, पुवा,
बाङ्गो, बज्या बराहा
- क्वा न्हड्या धागा कानडडिका जै हिउनेस व्हिसिस ।

दाइन्या :

१. मेला गिन्सिव पाड ए उतर हैलिचोके ।
क) सुनछहरी छहरा खर्क घेव ताइ ?
ख) सुनछहरी छहरा कताका नाड्खार छ्योकाइ भरिए ?
ग) सुनछहरी छहराल कता दैसिए ?
घ) बुजु ए कता जैन्या ओसन्जु ?
ङ) धागा खल्ल्या सन बल्ला रन्या सुए ओरापैओ ?

२. मेला पाड लै जोरा मिलैचोके ।

क) सुनछहरी	धागा
ख) लुङ्गरी	छहरा
ग) बुजु	भै
घ) भाङ्गो	बुजु बराहा

दाइन्या :

१. मेला गिडसिव पाडल जवाफ गगार्स ।
- क) सुनछहरी छहरा खड्क घ्योव जै ?
 - ख) सुनछहरी छहरा काड्का नाड्खार छ्योकाडिका भरे ?
 - ग) सुनछहरी छहराल कुयो फ्रोसि ?
 - घ) बज्या ए कुयो जैड्या असैजाव ?
 - ङ) धागा खल्ड्या सन बल्ला न्हड्या काड्का ए अक्हिजाव ?

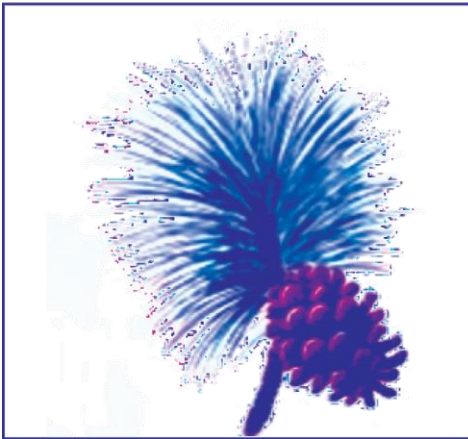
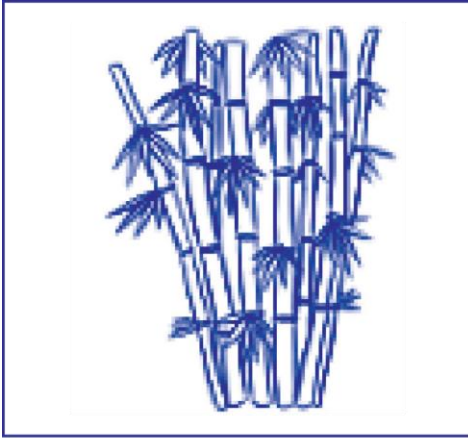
२. मेला पाडराटुड जोरा मिलैस ।

क) सुनछहरी	धागा
ख) लुड्डी	छहरा
ग) बुजु	भै
घ) भाड्गो	बज्या बराहा

रो - १८

सिडतुड

गेनाडूखार ल सिडतुड लेर । दाडसिड भेनो ताड । सरवै घ्यामो वैए । ली ए तुप्पा कुन्दिलिउ ताड । चलनी भे जैर । सिरगा सिड गेयडल ले । सिडनीताड सला, दाला दैसी । भिम जैक सिड चाहिए । पुतरी रुप्या ख्या सिडनीताड दैसी ।

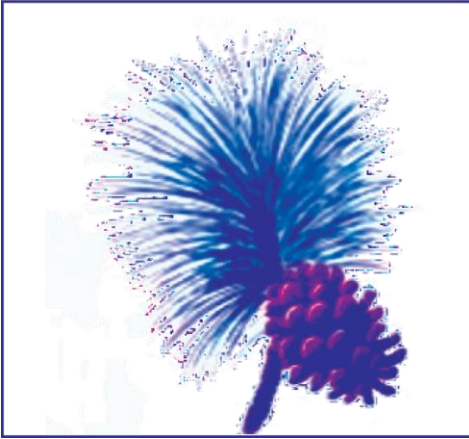
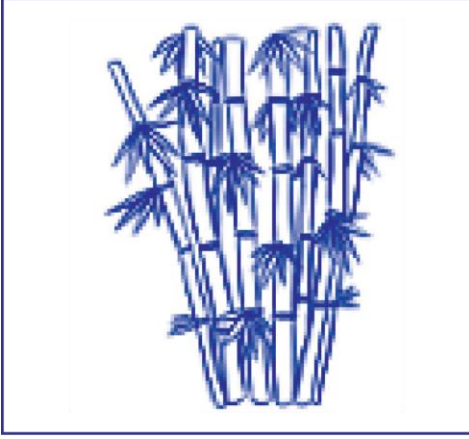

हिउने तुड पैन्या:

छोर्यालुजारांनै पैभिम आकसी हुकसीयाल दैसिन्या सिडर यामिन आरापैचोके । नै सिड कता कताल यन ताड काम लागिन्या आरापैचोके ।

रो - १८
सिडतुड

गेमी नाइखार ल सिडतुड लेर । दाडसिड भेनो जै । सरा घ्यामो वै । ली ल
तुप्पा कुन्दिलिउ जै । चलडिका भे जैर । सिरगा सिड गे यूडल ले ।
सिड्डिका सरूला, दाला फ्रोसि । जहुड जैड्या बेला सिड चाहे । पतरी रुड्या
ल्हा सिडडिका फ्रोसि ।

हिउने तुड पैन्या:

लुजाबाड्जारातुड पैभिम आखेक होखेक फ्रोड्या सिडरा यामिन गचिन्हेस । नका सिड
कुर्यो कुर्यो यूहें त काम लागे गचिन्हेस ।

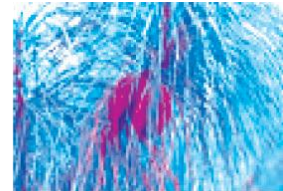
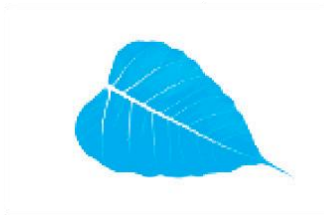
पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
सिडतुड	सिडतुड	सिडतुड	बोटविरुवा	Plnat
ली	ली	ली	बाँस	Bamboo
सरवै	सरा	रवइ	गुराँस	Rhododendron
दालचीनी	सिरगा	सिरगा	तेजपात	Cinnamon
दाड	दाड	दाड	सल्ला	Pine
सिड	सिड	सिड	रुख	Tree
भेनो	भेनो	भेन्न्या	अग्लो	Tall
घ्यामो	घ्यामो	घयाम्न्या	रातो	Red
ख्या	ल्हा	लद्मा	पात	Leaf
चल	चल	चल	चोया	Bamboo

सिडसिन्याः

१. मेला यासिव सिड ख्या सरेचोके ।

२. जेमी पैभिम आकसी हुकसी ला सिडतुड आरासरेचोके ।

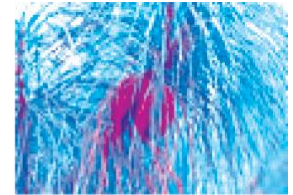
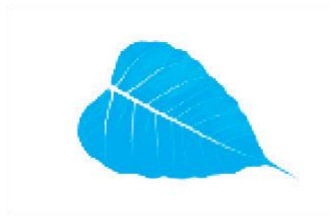
पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
सिङतुङ	सिङतुङ	सिङतुङ	बोटविरुवा	Plnat
ली	ली	ली	बाँस	Bamboo
सरवै	सरा	रवइ	गुराँस	Rhododendron
दालचिनी	सिरगा	सिरगा	तेजपात	Cinamon
दाङ	दाङ	दाङ	सल्ला	Pine
सिङ	सिङ	सिङ	रुख	Tree
भेनो	भेनो	भेन्न्या	अग्लो	Tall
घ्यामो	घ्यामो	घ्याम्या	रातो	Red
ख्या	ल्हा	लद्मा	पात	Leaf
चल	चल	चल	चोया	Bamboo

सिउसिन्याः

१. मेला यासिव सिङल ल्हा गसरेस ।

२. गो पैभिम आखेक ओखेक लेव सिङ्तुङ गसन्हेस ।

रो -२०

लाइलछिमी मिन

सोमे ए उभिमूक ४ गोता हाइ लेर । तबो ओभैंसा ले । ८ ओटा रा
लेर । ओभिमूक नेबोलो व लेनी ।

हाइ ए छि जुव । भैंसा ए हाइनुन योव । राए पाठा दैओ । ओ चों चों
लिदे किए ।

રો -૨૦

લાઇલછિમી મિન

સોમ લ અજ્હુડ લ ઁ વટા હાર લેર । તોલો અઘૈંસા લે । ઁ વટા રા લેર ।
અજ્હુડ લ ડેબ્રે વ લેડિ ।
હાર ં છિ જ્યોવ । ઘૈંસા ં હાને યૂઓ । રાં પાઠા જન્મેવ । વ ઑ ઑ ગાર્દ
કિલ ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
लाइलछिमी	लाइलछिमी	लाइलछिमी	घरपालुवा जनावर	Domestic Animal
हाइ	हार	हार	गाइ	Cow
भैंसा	भैंसा	बैसा	भैंसी	Buffalo
रा (बाख्रा)	रा (बाख्रा)	रा	बाख्रा	Goat
ओ	व	व	सुँगुर	Pig
बाजा	ब्वा	बा	कुखुरा	Chicken
हाइनुन	हाने	हारनुन	दुध	Milk

सिउसिन्या:

- जेभिमक ड्गान्या लैलछिमी र यागा स्याव हैलिचोके ।
नौर याबारे ल जेनैरा लै हैयारादोचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
लाइलछिमी	लाइलछिमी	लाइलछिमी	घरपालुवा जनावर	Domestic Animal
हाइ	हार	हार	गाइ	Cow
भैंसा	भैंसा	बैसा	भैंसी	Buffalo
रा (बाख्रा)	रा (बाख्रा)	रा	बाख्रा	Goat
ओ	व	व	सुँगुर	Pig
बाजा	ब्वा	बा	कुखुरा	Chicken
हाइनुन	हाने	हारनुन	दुध	Milk

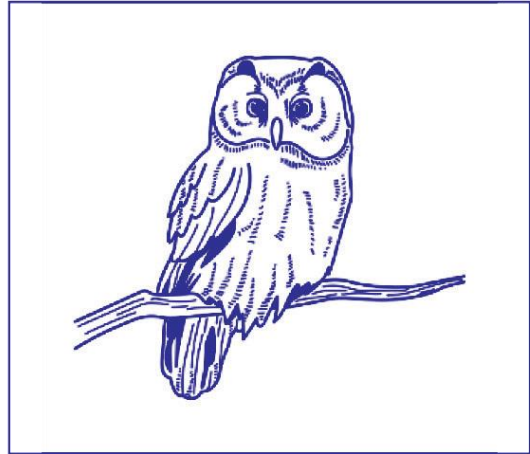
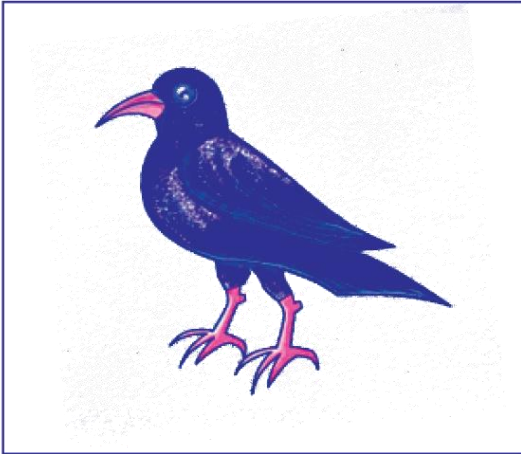
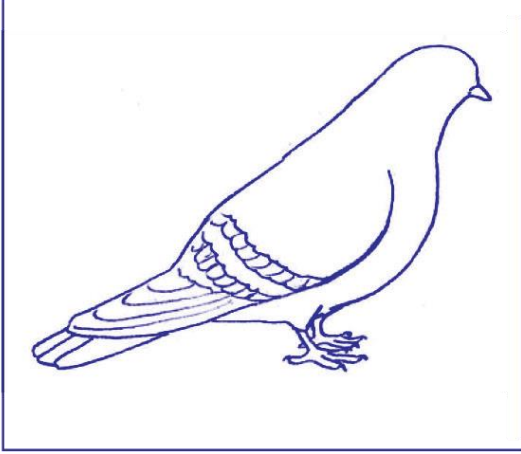
सिउसिन्या:

- गेभिम ल डासिव लाइलछिमी रा यागा दानेव गगारस ।
नका रा बारे ल गेयन्हेराटुङ गदास ।

रो -२१

भुन्या बाजा

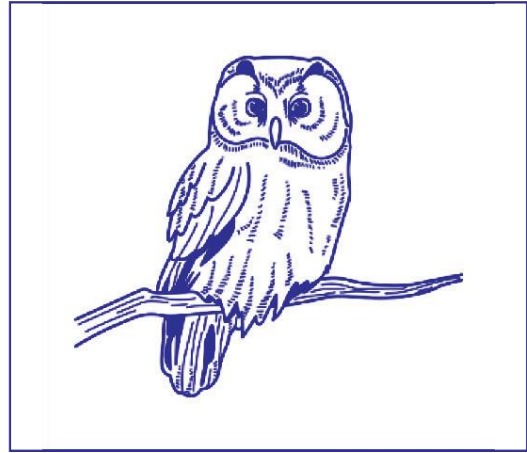
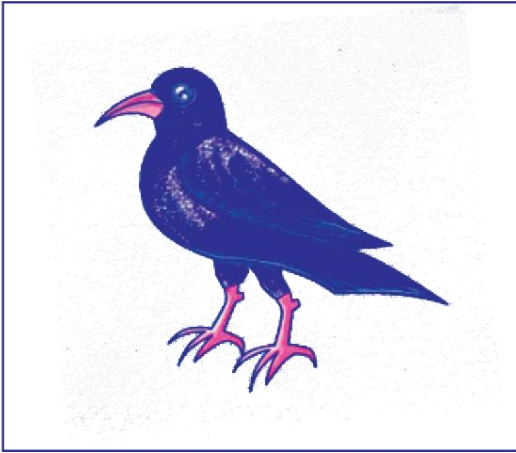
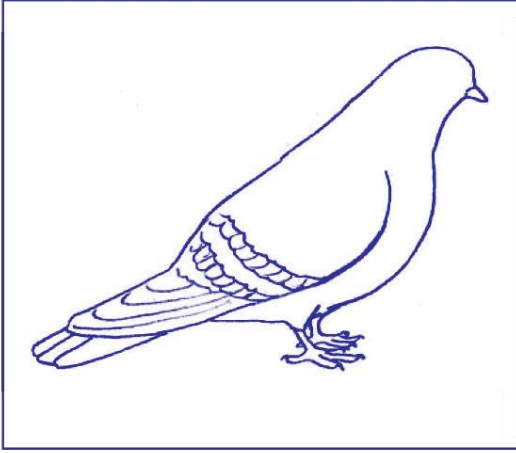
बाजा र नम त भुर्र । नौर याकर ताइ । काग मोलो ताइ । गेभिमक सारी
किए । दुइकुर सिडत चुसि ए । कुप्पा रिल भुरे ।
कोइ बाजा भिम आकसीहुकसी बासीर । कोइ बा दमार ल बासी र ।

रो -२१

भुरड्या ब्वा

ब्बार नमत भुर्र । नका रा याकर जै । काग मोलो जै । गेभिम ल सारी किल ।
दुइकुर सिड त चुइसि । कुप्पा रिल भुर ।
कोइ ब्वा जहुड आखेक होखेक ल बासेर । कोइ ब्वा दमार ल बासेर ।

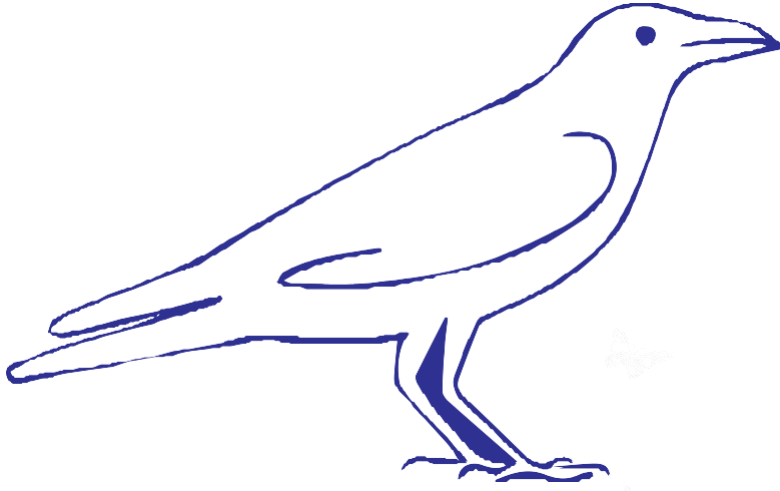
पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
काग	काग	का	काग	Crow
सारी	सारी	सारी	मैना	Myna
ढुङ्कुर	ढुङ्कुर	घुघुती	ढुकुर	Dove
कुप्पा	कुप्पा	कुयपा	उल्लु	Owl

सिउसिन्याः

- (१) जेरङ्ग बाजा र जेनैरा लै हैआरादुचोके ।
- (२) मेला काग ए सुरुप लै रङ लाइचोके ।

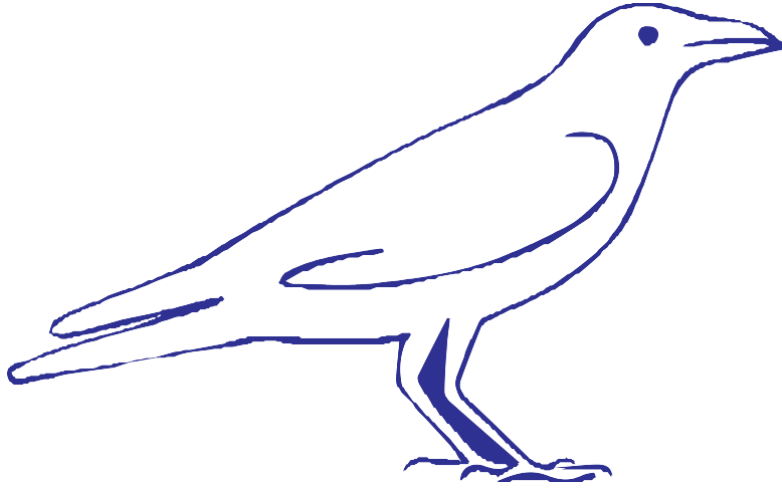
पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
काग	काग	का	काग	Crow
सारी	सारी	सारी	मैना	Myna
ढुङ्कुर	ढुङ्कुर	घुघुती	ढुकुर	Dove
कुप्पा	कुप्पा	कुयपा	उल्लु	Owl

सिउसिन्याः

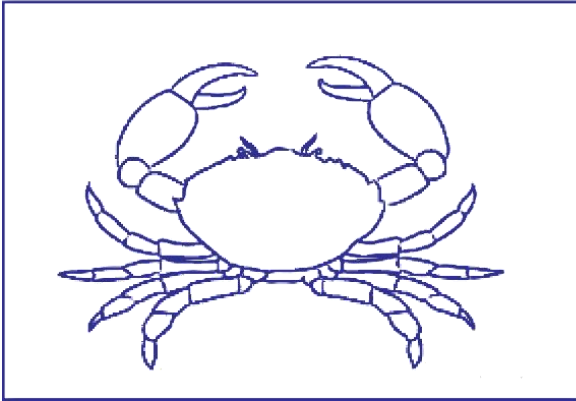
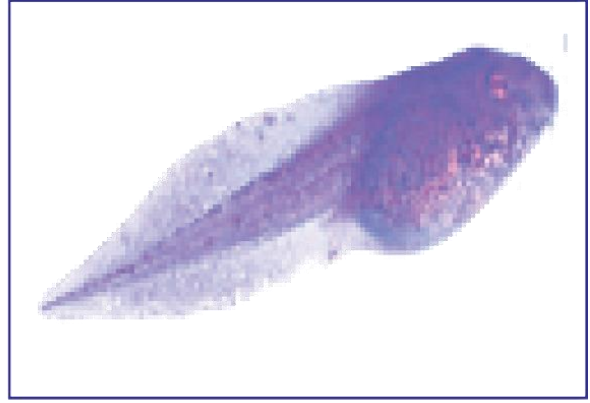
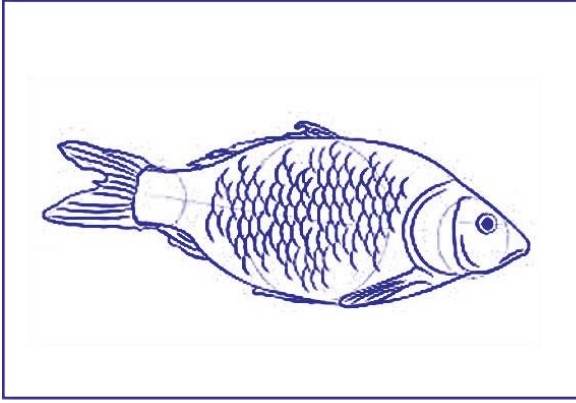
- (१) गेन्हड्सिव ब्वारा गेन्हेराटुड गदास ।
- (२) मेला काग ल सुरुपटुड माहुर लैस ।

रो -२२

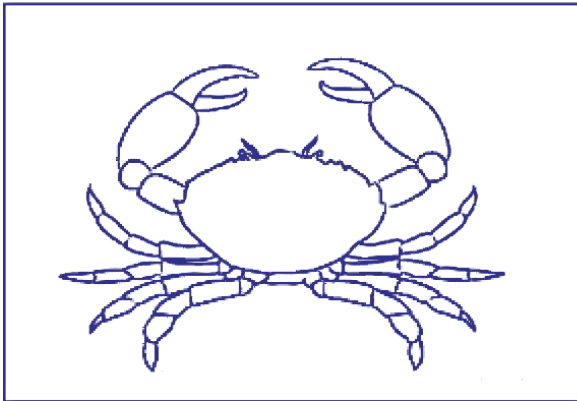
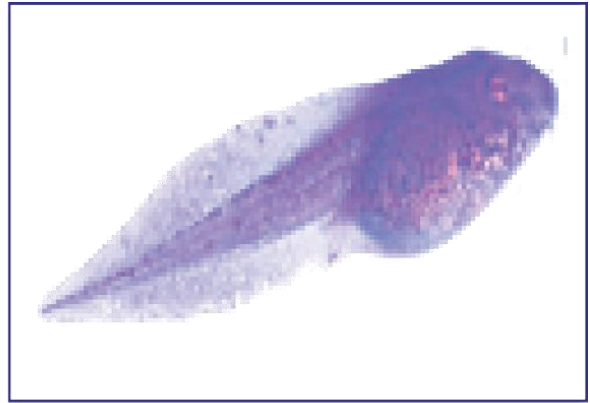
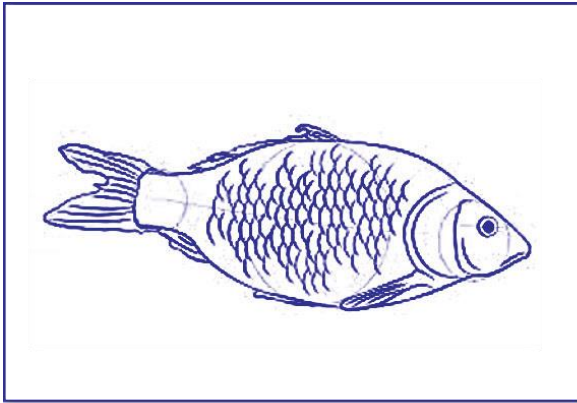
रिल डासिन्या

डा ङास्या रङ्देडानै ए । ङा सिल्यो ताइ । गाँदा ए ओम्मे ताइ । बोकोरो
क्वाँरक्वाँर लिने किए । खोसग्यो भैल ताइ । गिदरा र बनै डूमो तार ।
आउ र रिल यास बोहरै र । ज्यान्या मनि रि जुङ्लज खिमर ।

रो -२२ रिल डासिन्या

इया इहा रइद आने । इहा सुलो जै । गाँदा ल अरूमि जै । बोकोरो क्वाँर क्वाँर
गारूद किल । खोसरूयो भैल जै । गगेरा बेसै डमो जैर ।
आकार री ल यास बोहरै र । ज़्याइया पनि री भित्र ल ख्युड र ।

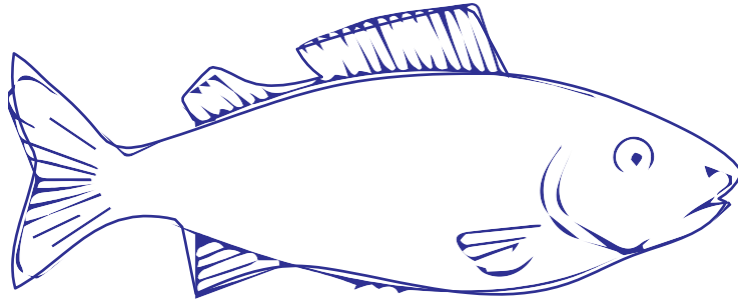
पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
बोकोरो	बोकोरो	बोकोरो	भ्यागुतो	Frog
गंगता	गंगता	खोसर्यो	गंगटो	Crab
गाँदा	गाना	गान्ना	चेपागाँडा	Tadpole
झास्या	इहा	झास्या	माछा	Fish

सिउसिन्या:

१. मेला झास्या सुरुप लै रड भरैचोके ।

२. बोकोरो कैलिदे किए ? जेनैरा लै यारासथैचोके ।

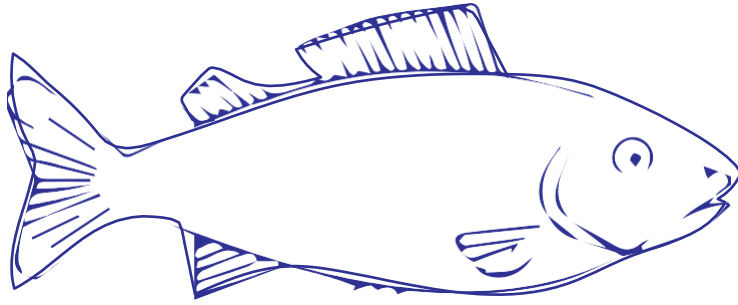
पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
बोकुरो	बोकुरो	बोकुरो	भ्यागुतो	Frog
गंगता	गंगता	खोसर्यो	गंगटो	Crab
गाँदा	गाना	गान्ना	चेपागाँडा	Tadpole
झास्या	झहा	झास्या	माछा	Fish

सिउसिन्या:

१. मेला झहा सुरुपटुड माहुर भरैस ।

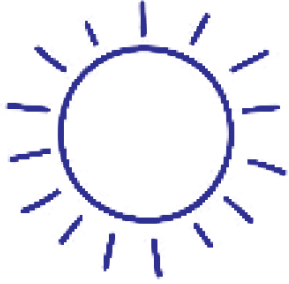
२. बोकुरो रो कैजैद किल ? गेन्हैराटुड सथैस ।

रो -२३

नम

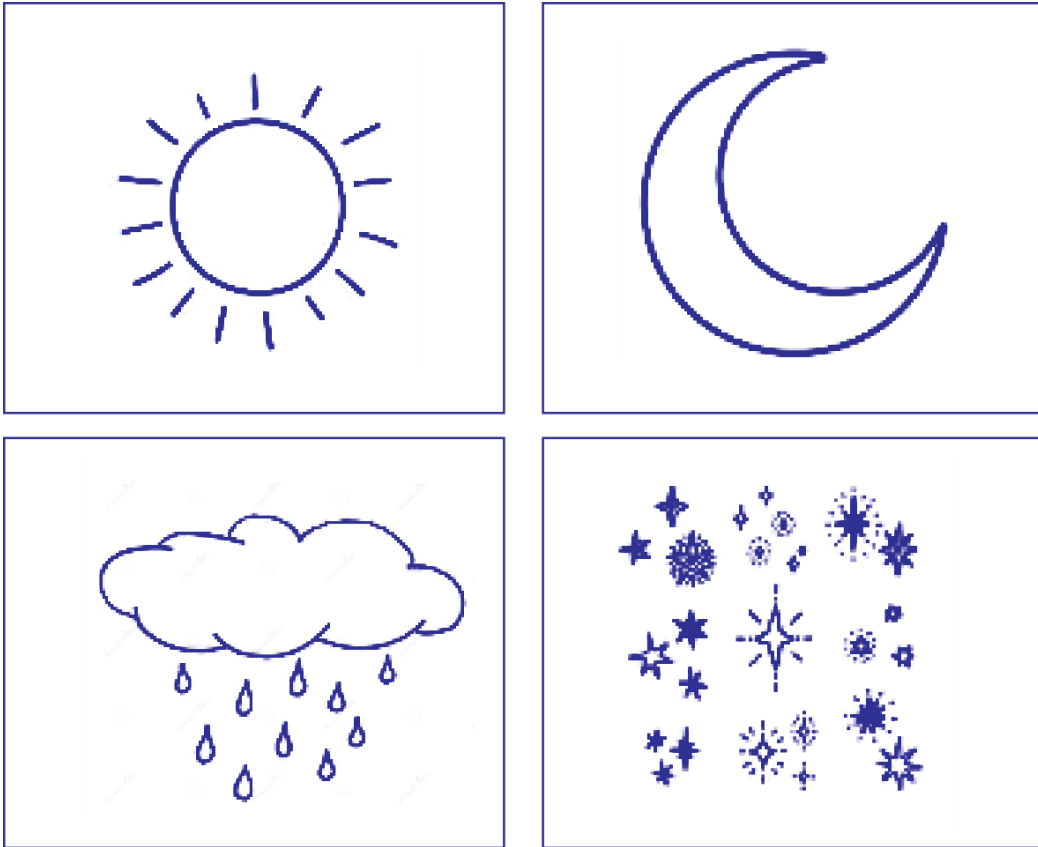
नम हवाँड ताइ । छकालन्या निमी हुए । ओदेक स्यावै हुए । रील सोरो र पिलाड
पिलाड तार । नमकुइ ए नम सव्वाव । निमी उहुक ला ताइ । स्यावै पुन्नी त
घेव ताइ । आउँसी त मारने ताइ । नमकुइ
उहुक नम व्वाए ।

રો -૨૩

નમ

નમ હવાંડ જૈ । છકાલ્ડ્યા બેલા ઝા । ઓખેકા વ્હ્યા ઝાહ । રીલ સોરોર
પિલાઢ-પિલાઢ ગારૂર । નમકુઢ એ નમ સવાઓ ।
બેલા અઝાઝક લા જૈ । વ્હ્યા પુન્ની ત ઘ્યોવ જૈ । આઝંસી ત માઝે ।
નમકુઢ અઝાઝક નમ વા ।

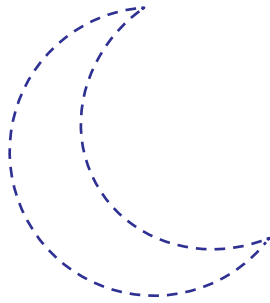
पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
निमी	बेला	नम्यु	सूर्य	Sun
स्यावै	व्ह्या	ह्यावै	चन्द्रमा	Moon
सोरो	सोरो	हरवइ	तारा	Stars
नमकुइ	नमकुइ	नमकुइ	बादल	Cloud
ह्वाँड	ह्वाँड	ह्वाँड	खुला	Open
नमवा	नमवा	नम वाइ	बर्षा	Rain

सिउसिन्या:

१. मेला सुरुप लै धर्का तानिदे पुरा जैचोके ।

२. नमकुइ बारे ल जेनैरा लै हैयारादोचोके ।

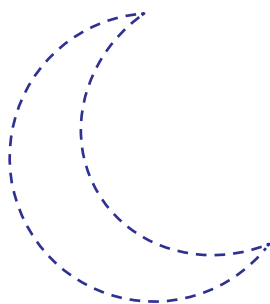
पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
निमी	बेला	नम्यु	सूर्य	Sun
स्यावै	व्ह्या	ह्यावै	चन्द्रमा	Moon
सोरो	सोरो	हरवइ	तारा	Stars
नमकुइ	नमकुइ	नमकुइ	बादल	Cloud
ह्वाँड	ह्वाँड	ह्वाँड	खुला	Open
नमवा	नमवा	नम वाइ	बर्षा	Rain

सिउसिन्या:

१. मेला सुरुपटुड धर्का ताडेद पुरा दास ।

२. नमकुइ बारे ल गेन्हेराटुड गदास ।

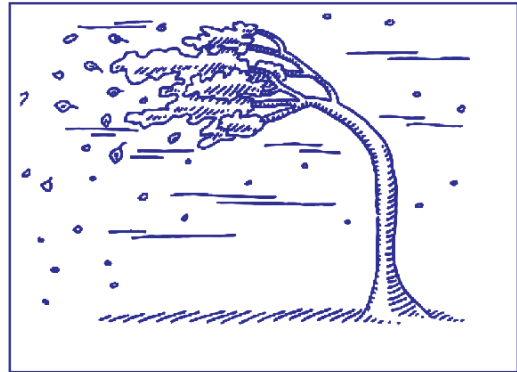
ਰੋ -28

ਅਦਸਾ

ਮਸਤਾ ਨਮ ਵਾਕੇ ਲੇਤ ਸ ਬਲ ਹੁਏ । ਭਲ ਏ ਪੈਰਾ ਸਤੇਵ । ਨੌਏ ਘੁਡ ਰਾਲੋ ।

ਦਮਾ ਰਲ ਮੇ ਲਾਕੇ ਲੇਤ ਸ ਰਨਬਨ ਖਿਪਸੀ ਏ । ਫਿਮਕ ਮੇ ਲਾਕੇ ਲੇਤ ਸ ਪਾਰ
ਫਿਮ ਧੁਲੀ ਤਾਝ ।

ਭੁੰਠੀਤ ਓਹੁਕਿਨ ਫਿਮ ਤਾ ਫਲਲ੍ਯਾ ਖਯਾਵ । ਚਿਕੌਂ ਓਪਰਿਕਿਨ ਕਸ਼ਤੀ ਜੈਵ ।
ਭੌਂਚਾਲ ਓਹੁਕੀਨ ਫਿਮ ਤੈਵ ।

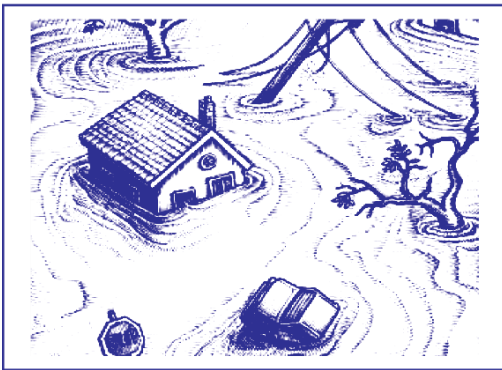
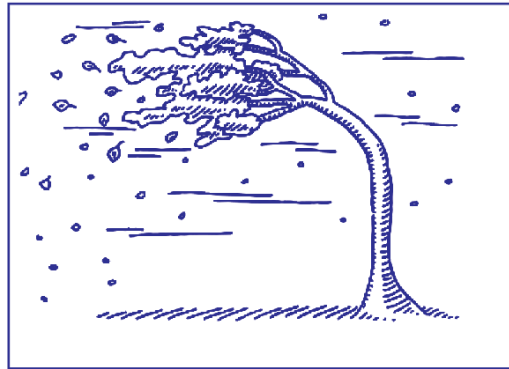

રો -૨૮

અદસા

બેસૈ નમ યાવા ભડ્યા ભલ ઝા । ભલ એ પૈરા નહા । નકાએ યહેડ રાલો ।
દમાર લ મ્હિ યાલાગે ભડ્યા રન બન ઘા । જહુડ લ મ્હિ યાલાગે ભડ્યા સો જહુડ
ધુલી જૈ ।

ભુંહીત યાઝા ભડ્યા જહુડ તા ફલ્લ્યા લાડો । ચિકો યાપ રે ભડ્યા ક્ષતી જૈ ।
ભૌંચાલ યાઝા ભડ્યા જહુડ તૈવ ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
पैरा	पैरा	पैरा	पहिरो	Land slide
भल	भल	भल	बाढी	Flood
भुहीँत	बहिट	आन्धी	आँधीहुरी	Storm
मे लान्या	घा	राहा	आगलागी	Fire
अदसा	अदसा	अदसा	विपद	Disaster

सिउसिन्या:

१.) जोरो हुव मिलै घुर्न्या बारे रो दोचोके ।

भे एम्बुलेन्स

एम्बुलेन्स

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
पैरा	पैरा	पैरा	पहिरो	Land slide
भल	भल	भल	बाढी	Flood
भुर्हीत	बहिट	आन्धी	आँधीहुरी	Storm
मे लान्या	घा	राहा	आगलागी	Fire
अदसा	अदसा	अदसा	विपद	Disaster

सिउसिन्या:

१. ज्वरो न्हाव रुटुङ कुरङ्या बारे रोइ दास ।

भे एम्बुलेन्स

एम्बुलेन्स

दाइन्या :

१. मेला गिन्सिव रो ए जवाफ योचोके ।
- क) ओसै ज़्यासिन्या तबो सिङ ए मिन हैलिचोके ।
- ख) मानु कैजैदे किए ?
- ग) रिल बासिन्या तबो रिस्या ए मिन हैलिचोके ।
- घ) रील नम त कता रने ?
- ङ) नमत भुन्या तबो बाज़ा ए मिन हैलिचोके ?
- च) तबो अदसा ए मिन हैलिचोके ।

२. मेला रो कता का सही (✓) कताका गलत (X) चिन्ह लाइचोके ।

क) ड़ा नमत भुरे ।

☐

ख) गाइ ए हाइनून इव ।

☐

ग) बाज़ा रिल बासि ए ।

☐

घ) सिङ दमार ल ताइ ।

☐

ङ) सोरो लाक रने ।

☐

च) मेए हिप्व ।

☐

छ) भल ए बगैव ।

दाइन्या :

१. मेला गिडसव रोड ल जवाफ गयास ।
- क) असै ज़्यासिड्या तो लो सिड ल मिन गपैस ।
- ख) मानुड कैजैद किल ?
- ग) रिल बासिड्या तो लो री स्याल मिन पैस ।
- घ) रील नम त कुयो रैं ?
- ड) नम त भुरड्या तोलो ब्वाल मिन पैस ?
- च) तोलो अदसा ल मिन पैस ।

२. मेला रोड काड्का सही (✓) काड्का गलत (X) चिन्ह लैस ।

क) डूहा नम त भुर ।

☐

ख) हार ए हाने यौ ।

☐

ग) ब्वा रील बासे ।

☐

घ) सिड दमा र ल जै ।

☐

ड) सो रो लाक न्हँ ।

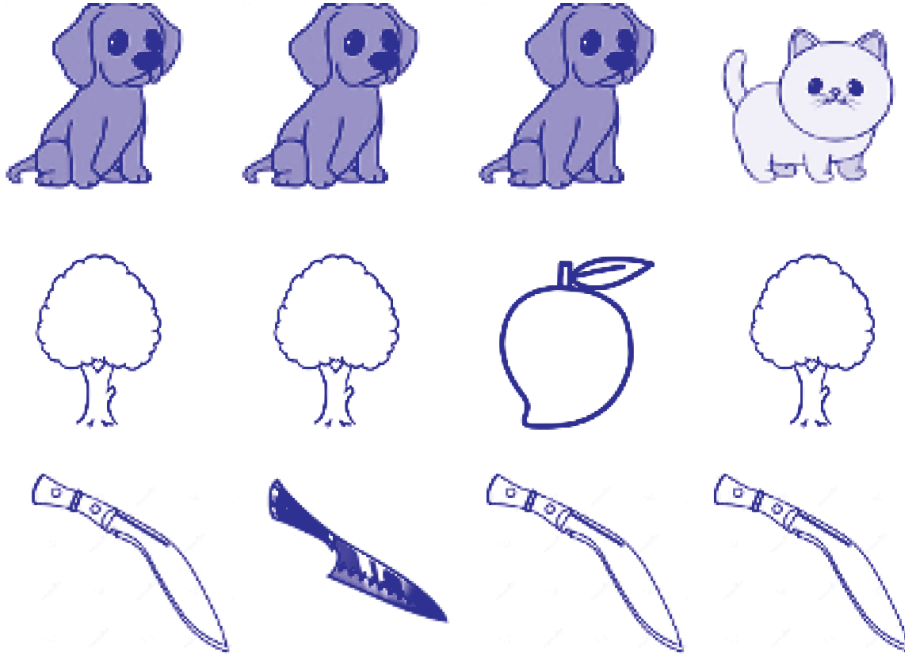
☐

च) म्हि ए व्हिव ।

☐

छ) भल ए बगैओ ।

३. मेला माखैन्या त ख्वाँगि ल लाइचोके ।

४. लैलछिमी र कैजैदे किर ? यागा थैदे खैन्या त जोरा मिलैचोके ।

हाइ

वाँए

रा

बाँ

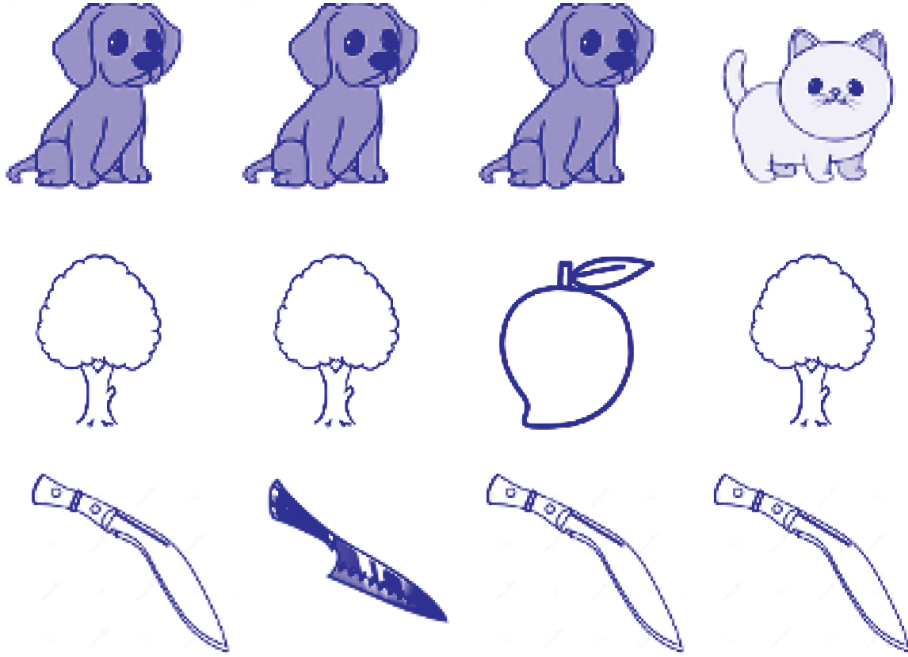
भैंसा

म्याँ

५. मेला काग ए सुरुप लै रड लाइचोके ।

मेला मामिलेड्या त खाँगि ल लैस ।

(४) लाइलछिमी र कैजेद किल र ? यागा थैद मिलेड्या त जोरा मिलेस ।

हार

वाँए

रा

बाँ

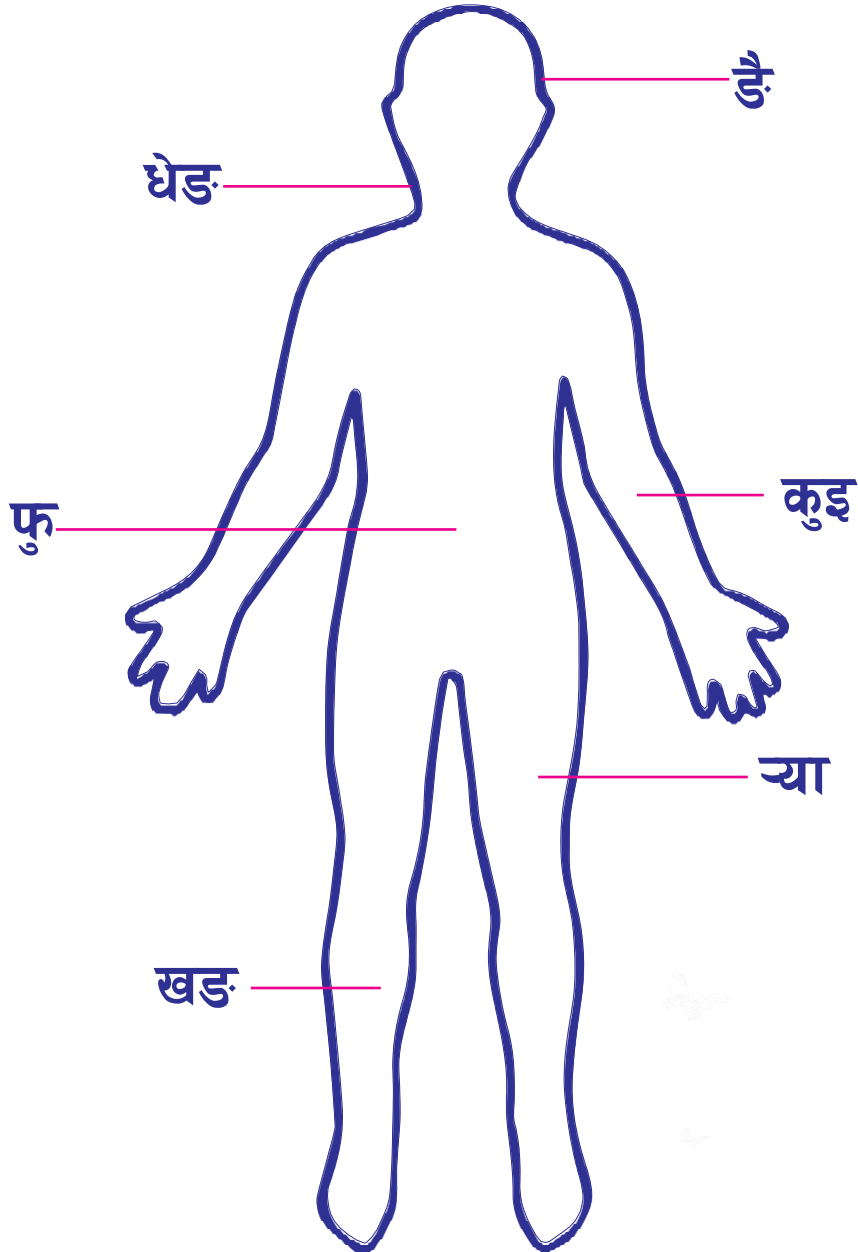
भैंसा

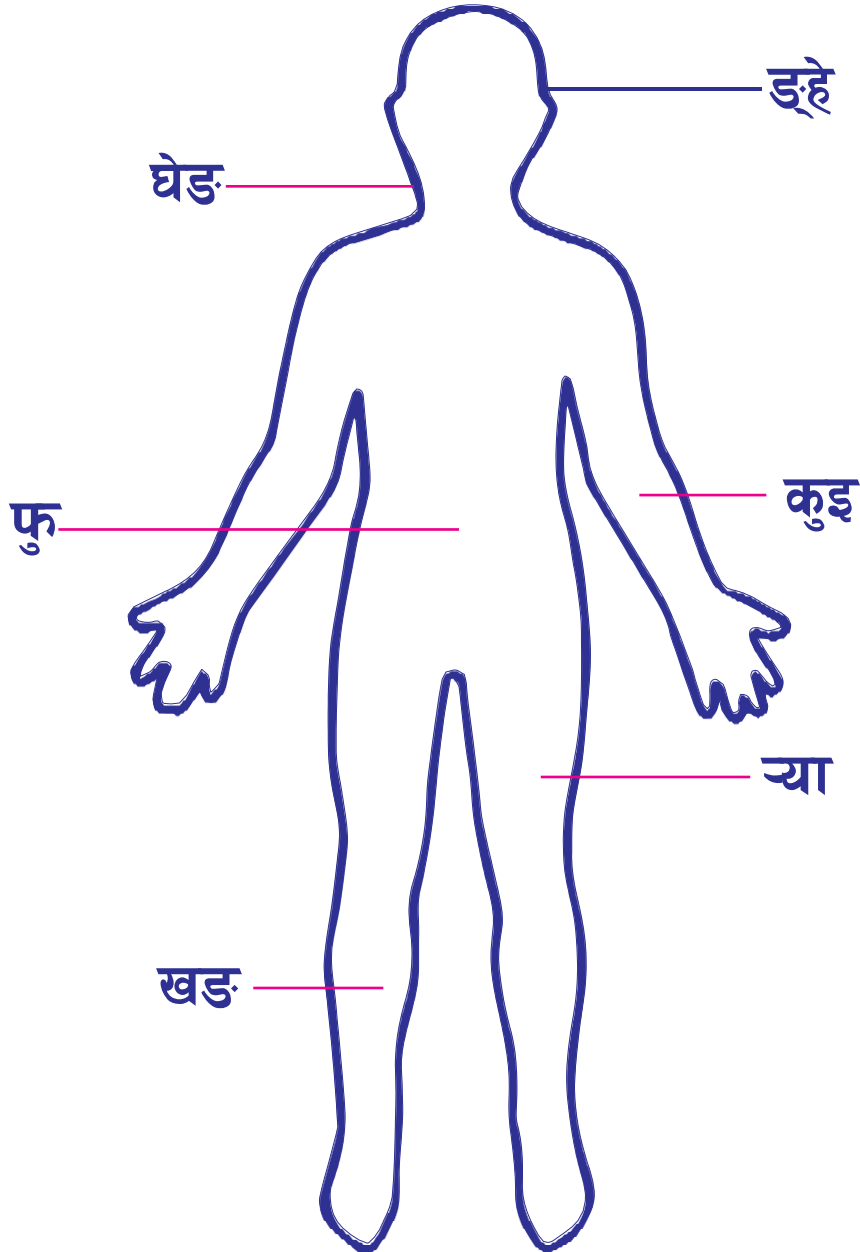
म्याँ

५. मेला काग ल सुरुपतुड माहुर लैस ।

રો -૨૫
ક્યાડલ મિન

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
धेड	घेड	धेड	घाँटी	Neck
डै	इहे	डए	टाउको	Head
फु	फु	बन्दिउ	पेट	Stomach
कुइ	कुइ	कुइ	हात	Hand
खड	खड	कड	खड	Leg
च्या	च्या	घा	साँप्रो	Thai

सिउसिन्या:

१. मेला क्याड ए मिन चाव स परिचोके ।

धेड डै फु कुइ खड च्या

२. मिए सुरुप जैन्या सिउसिचोके

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
धेड	घेड	धेड	घाँटी	Neck
डै	इहे	डए	टाउको	Head
फु	फु	बन्दिउ	पेट	Stomach
कुइ	कुइ	कुइ	हात	Hand
खड	खड	कड	खड	Leg
च्या	च्या	घा	साँप्रो	Thai

सिउसिन्या:

१. मेला कल्याड ला मिन चावस परेस ।

धेड, इहे, फु, कुइ, खड, च्या

२. रु ए सुरुप जैड्या व्हिसिस ।

मगर खाम (गमाल्या)

६६

रो -२६

स्वस्थ जीवन

छकालन्या घग्ग सोव परिण । सोदे एन्या झिसिन्या दाउ परिण । ऐंसिउकाइ साबुन सन रि ए कुइ हुर्सिव परिण ।

छकालन्या झा हुर्सिन्या सन हा सिलो परिण । कुइ हुर्सिदे याज काड ज़्याउ परिण ।

रिअ मागालो क्वा क्वाइसिन्या । क्वाँड हुर्सिन्या । रैसिसिउकाइ खडकुइ हुर्सिन्या दाव परिण ।

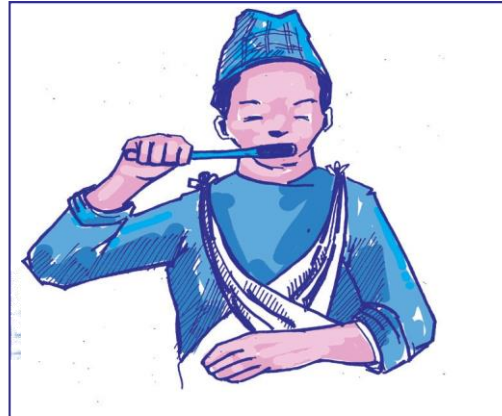
रो -२६

स्वस्थ जीवन

छकालड्या घग्ग सोड्या पैव । सोद एड्या जिसिड्या दाड्या पैव । ऐंसिदका साबुन सन री ए कुइ हुरड्या पैव ।

छकालड्या हाँ हुरड्या सन हवा सिल्ड्या पैव । कुइ हुरसिद वाज काड ज़्याड्या पैव ।

रिअ मागालो क्वा कुसिड्या । कल्याँड हुरसिड्या । रैसिउ छिडिडि खडकुइ हुरसिड्या पैव ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
छकाल्या	छकाल्ड्या	छकाल्या	विहान	Morning
झा	हाँ	हाम्यु	मुख	Face
हुर्सिन्या	हुरसिड्या	हुर्न्या	धुने	Wash
हा	ह्वा	ह्वा	दाँत	Teeth
कुइ	कुइ	कुइ	हात	Hand
एन्या जिसिन्या	एड्या जिसि ड्या	एन्या जिसिन्या	दिशा पिसाब	Feces/Urine
रिअ मागालो	रिअ मागालो	रिअ मागालो	सफा	Clean
घग	घग	घग	सबेरै	Early
क्वा	क्वा	क्वा	कपडा	Cloth
क्याँड	कल्याँड	कलाड	शरीर	Body
खडकुइ	खडकुइ	खडकुइ	हातखुट्टा	Hand/Foot

सिउसिन्या:

१. कुइ हुर्सिन्या पैसिचोके ।

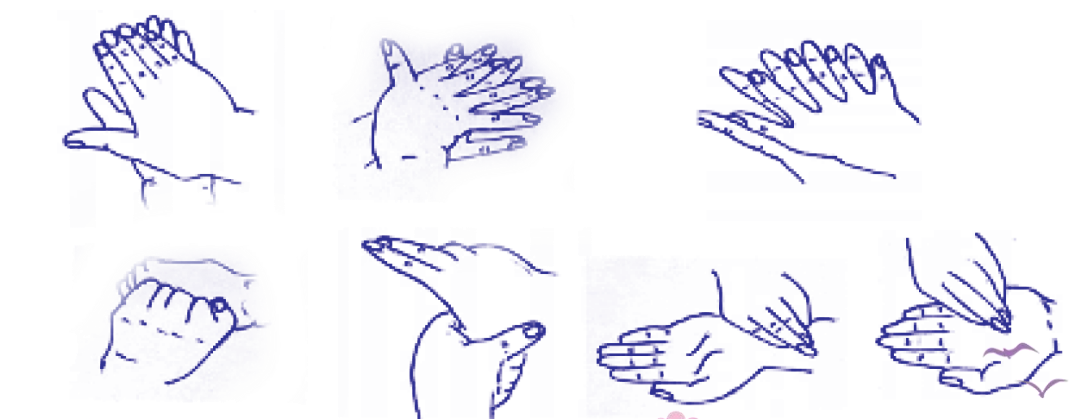
पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
छकाल्या	छकाल्ड्या	छकाल्या	विहान	Morning
झा	हाँ	हाम्यु	मुख	Face
हुरिसन्या	हुरसिड्या	हुन्या	धुने	Wash
हा	हवा	हवा	दाँत	Teeth
कुइ	कुइ	कुइ	हात	Hand
एन्या जिसिन्या	एड्या जिसि ड्या	एन्या जिसिन्या	दिशा पिसाब	Feces/Urine
रिअ मागालो	रिअ मागालो	रिअ मागालो	सफा	Clean
घग	घग	घग	सबेरै	Early
क्वा	क्वा	क्वा	कपडा	Cloth
क्याँड	कल्याँड	कलाड	शरीर	Body
खडकुइ	खडकुइ	खडकुइ	हातखुट्टा	Hand/Foot

सिउसिन्या:

१. कुइ हुरसिड्या व्हिसिस ।

मगर खाम (गमाल्या)

६८

रो -२७

चोड़न्या रै

होन्या

हिउने तुड पैन्या

आव खेल थक्क १ ला हिउसिनेरा लै सरैन्या ।
हिउसिनेरा लै नेथोक भान्या । तबो तबो सेरमी
जैन्या । आउ खेल नेबगा ल खारल सरैन्या ।

आव खेल सरैन्या पै

१. सुरुपल सतन्सिव स्यावका खलाल रेखा
जैन्या । पारनी डात होर्या खड सिन्या ।
तबो खडस्युल तबो खड, नेबोलो
खडस्युल नेबोलो खड सिव परिङ्न्या ।
ऐजैदे कप नैसिव पोक केदे ने बोलो खड
सिन्या ।
२. जोक जोडा खड सिसि होदेडा तबो कुइसै
सतन्न्या, ने बोलो खड सिक होदेडा
नेबोलो कुइसै सतन्न्या ।
३. जोए मेदे बिरैओ हो लै रैसिन्यानी
हाङ्न्या ।
४. आव रैसिन्याल जो बगाल ए माबिरैदे
डादे रैसिदे खेम्र होर बगाल र भेङ्गर ।
५. आव रै बेला बेलाक सरैव परिण ।

चतैसिव: आव रै छोर्यालुजारा लै सरैक
क्याँङ्ग बिकास, चानो हैलिङ्न्या सन
पारस भ्यामिसिन्या तान्या लेर ।

दाबन्या

રો -૨૭

ચોઢન્યા રૈ

હોન્યા

હિઝને તુડ પૈન્યા

આકા રૈ થપ્ક ૧ લા હિઝસિનેરાતુડ સરૈડ્યા ।
હિઝસિનેરાતુડ ડેથાડ ભાડ્યા । તોલો તોલો
સેરરુ જૈડ્યા । આકા રૈ ડેલો બગાલ ખારલ
સરૈડ્યા ।

આકા રૈ સરૈડ્યા પૈ

૧. સુરુપલ સતૈસિવ દાનેવ થારાલ રેખા
જૈડ્યા । સુરુલ હોર્યા તોલો ઘડ
છિલ્ડ્યા । તોલો ઘડસ્યુલ તોલો ઘડ,
ડેબ્રે ઘડસ્યુલ ડેબ્રે ઘડ છિલ્ પ્રિડ્યા ।
એજૈદ કપ ન્હેસિવ પો ક ક્લેદ ડેબ્રે ઘડ
છિલ્ડ્યા ।
૨. જોક જોડા ઘડ છિલ્સિ ઓડા તોલો
કુઝસૈ સતૈડ્યા, ડેબ્રે ઘડ છિલ્દ હોદેડા
ડેબ્રે કુઝસૈ સતૈડ્યા ।
૩. જોએ મેદ બિરૈઓ ઓડુડ રૈસિડ્યાડિકા
હેડ્યા ।
૪. આકા રૈસિડ્યાલ જો બગાલે માબિરૈદ
નહાદ રૈસિદ ઘેવ નકા બગાલર ભેડર ।
૫. આકા રૈ બેલા બેલાક સરૈવ પૈવ ।

ચેતૈસિઝ : આકા રૈ લુજાંબાડજારાતુડ સરૈક
ક્લ્યાંડ લ વિકાસ, ચાનો જૈડ્યા સન સોરા સ
ભ્યામિસિડ્યા જૈડ્યાલેર ।

દાબન્યા

सिउसिन्या:

(१) आव रै पैभिम ए खलाल रैसिचोके ।

दाइन्या :

१. मेला गिन्सिव रोए जवाफ हैलिचोके ।

क) नन्ना खागोता ले ?

ख) नकुइसै खागोता लेर ?

ग) नड कताए नरड्ए ?

घ) ँँसिव काइ कता जैव परिए ?

ङ) खर्क क्याँड हर्सिउ परिए ?

२. खैन्यात जोरा मिलैचोके ।

क) न्नाए

ख) मीए

ग) कुइ

घ) नैमीरास

रैसिन्या

हर्सिन्या

थैन्या

रड्न्या

सिउसिन्या:

(१) आका रै पैभिम थाराल ज़ेसिस ।

दाइन्या :

१. मेला गिडिसव रोइल जवाफ गगार्स ।

क) नड नना खागोता ले ?

ख) नकुइसै खागोता लेर ?

ग) नड कुयो ए नन्हड ?

घ) ँँद कुयो दाड्या पैव ?

ड) खड्क कल्याँड हुरसिड्या पैव ?

२. खैन्यात जोरा मिलैस ।

क) नाए

ख) मिए

ग) कुइ

घ) न्हेमिस

रैसिड्या

हुरसिड्या

थैड्या

न्हडड्या

રો -૨૮

ડામી ચલન

ડા સેરમી લૈ જેદો હૈડારા દોએ । ડા નૈમીરા લૈ જોહાર હૈડાના દોએ ।
ડા હિઝને લૈ જોહાર ડા દોએ । ડા દેઝતિર રાલૈ જોહાર ડારા દોએ । ડા લુજા રાલૈ
મયા હૈડારા દોએ ।

થાનલ પાતી ડાચરૈ એ । કાડ જ્યાન્યા ડાક સક્ક ડાખ્યા એ । ડા નૈમીરાસ
મિલિદે ડારૈસિ એ । જ્યાન્યા બસ્ત ભાઝસિદે ડાજો એ । ડા ડામાધુતૈ એ ।

રો -૨૮

ડામી ચલન

ડ્યા સેરુતુડ જોદો આદોડ । ડ્યા નેમીરાતુડ જોહાર આદોડ ।

ડ્યા હિઝનેતુડ જોહાર આદોડ । ડ્યા દેઝતિર રાતુડ જોહાર આદોડ । ડ્યા
લુજા રાતુડ મયા આદોડ ।

થાનલ પાતી આચરૈ । કાડ જ્યાડ્યા હાંલ સક્ક આખલિ । ડ્યા નેમી રાતુડ
મિલેદ આરિસિડ । જ્યાડ્યા બસ્ત ભાઅસિદ આજ્યોડ । ડ્યા મગ્વારસિડ ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
मान	सेरतु	सेरतु	सम्मान	Honor
मया	मया	मया	माया	Love
धुतैन्या	ग्वार्ने	ग्वार्ने	ढाँट्ने	Lying
भासिदे	भासिद	भाअस्यू ज्ञान्या	बाँडेर	Sharing

सिउसिन्या:

- मेला पान लै हिउने स बोलोड बोलोड हैलिचोके ।
जेदो, जोहार, थान, पाती, सक्क, माधुतैन्या
- मेला सुरुप रड्दे नौर कता-कता जैज्यार हैलिचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
मान	सेरतु	सेरतु	सम्मान	Honor
मया	मया	मया	माया	Love
धुतैन्या	ग्वार्ने	ग्वार्ने	ढाँट्ने	Lying
भासिदे	भासिद	भाअस्यू ज्यान्या	बाँडे	Sharing

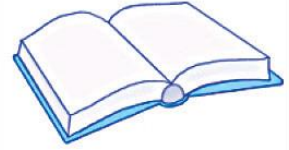
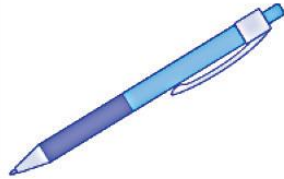
सिउसिन्या:

- मेला पान ल हिउने स बोलोड्-बोलोड् गगार्स ।
जोदो, जोहार, थान, पाती, सक्क, माग्वार्ने
- मेला सुरुप न्हड्द नकारै कुयो-कुयो जैजार गगार्स ।

दाइन्या :

१. मेला गिन्सिव पाड ए जवाफ हैलिचोके ।
क) नैरास कैजैदे जेरैसि ए ?
ख) हिउने लै कै जेदो ए ?
ग) देउपितर रा लै कै जैव परिए ?
२. मेला माखैव सुरुप लै ख्वाँगिल जैचोके ।

दाइन्या :

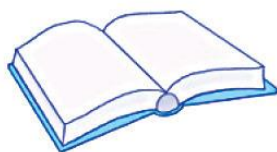
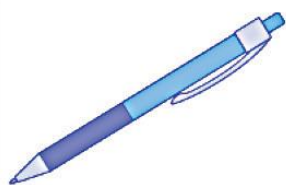
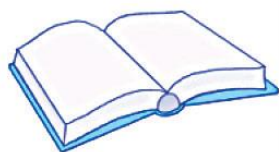
१. मेला गिड्सिव पाड ल जवाफ गगारस ।

क) न्हेराटुड कैजैद गेरैसिस ?

ख) हिउनेटुड कै यदास ?

ग) देउपितर राटुड कै दाइया पैव ?

२. मेला माखैव सुरुपटुड खाँगिल गलैस ।

बल बहादुर घर्ती मगर

बल बहादुर घर्ती मगर समाजसेवी लेव । ओझिम गाम ला पाडबाड ल परिए । हो भारतीय लाहुरे ल लेव । नाइखार ल ओल्दे हिउने तादे यारपरैकु । होए जैसी मुदे पात्रो मनि ओसन्ज्याव । होए बराहा प्राथमिक विद्यालय पाडबाड ल स्थापना ओजैव ।

खबपु

सस्रान्या कलाकार खड्ग बहादुर पुन मगर । होलै खबपु लिदे सरेसिए । ओझिम जेलबाडला खिबाड ल परिए । हो कमेडी च्याम्पीएन ल फाइनलसम ओकेव । खबपु ए पार मिरा लै यारासस्राव ।

युग सर्वनाम

कविता सरून्यामी किरण पुन मगर । होलै कवि युग सर्वनाम लिदे सरेसिए । ओझिम फगाम नाइखार ल परिए । हो पोयट आइडल ल ओबाव । होए चाव चाव कविता सरदे ओरासथैव ।

बल बहादुर घर्ती मगर

बल बहादुर घर्ती मगर समाजसेवी लेव । अभिम
गाम ला पाडबाड ल परे । नका भारतीय लाहुरे ल लेव
। नाइखार ल ओल्द हिउने जैद यापन्हेव । ओए जैसी
मुदे पात्रो मनि अस्हेजाउ । ओए बराहा प्राथमिक
विद्यालय पाडबाड ल स्थापना अजैओ ।

खबपु

सस्हेइया कलाकार खड्ग बहादुर पुन मगर । ओतुड
खबपु गार्द सरेसि । अज्हुड जेलबाड खिबाड ल परे
। नका कमेडी च्याम्पीएन ल फाइनलसम अक्लेओ ।
खबपु ए सो रुरातुड ससैओ ।

युग सर्वनाम

कविता सरूइयारु किरण पुन मगर । नका कवि युग
सर्वनाम गार्द सरेसि । नकाल अज्हुड फगाम
नाइखार ल परे । ओ पोयट आइडल ल ओबाउ ।
ओए चाव चाव कविता सरूद यासथैव ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
सस्रान्या	सस्हैड्या	साइ	हसाउने	Comedian
सरेसिए	सन्हेसि	सहिसिउ	चिनिन्छ	Known
सरन्यामी	सरड्यारु	सरन्यारु	लेखक	Author
हिउने	हिउने	हिउने	शिक्षक	Teacher

सिउसिन्या:

१. रोट्ता सो मोलो मिर यामिन चेतैचोके ।
२. मेला मिए सुरुप लै रङ लाइचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
सस्रान्या	सस्हैड्या	साइ	हसाउने	Comedian
सरेसिए	सन्हेसि	सहिसिउ	चिनिन्छ	Known
सरन्यामी	सरड्यारु	सरन्यारु	लेखक	Author
हिउने	हिउने	हिउने	शिक्षक	Teacher

सिउसिन्या:

१. रोता सोम्रे रु रा यामिन गसम्भेस ।
२. मेला रु ल सुरुपटुड रडः लैस ।

दाइन्या :

१. मेला गिन्सिव पाड ए जवाफ हैलिचोके ।
 - क) खड्ग बहादुर पुन ए ओभिम कताड हैलिचोके ?
 - ख) बल बहादुर घर्ती मगर ए ओभिम कताड हैलिचोके ?
 - ग) किरण पुन मगर ए ओभिम कताड हैलिचोके ?
२. मेला खैन्यात जोरा मिलैचोके ।
 - क) खड्ग बहादुर पुन कवि
 - ख) बल बहादुर घर्ती मगर सस्रान्या
 - ग) किरण पुन मगर समाजसेवी

दाइन्या :

१. मेला गिड्सिव पाड ल जवाफ गगार्स ।
- क) खड्ग बहादुर पुन ल अज्हुड कानड ले गगार्स ?
- ख) बल बहादुर घर्ती मगर ल अज्हुड कानड ले गगार्स ?
- ग) किरण पुन मगर ल अज्हुड कानड ले गगार्स ?
२. मेला खैन्यात जोरा मिलैस ।
क) खड्ग बहादुर पुन	कवि
ख) बल बहादुर घर्ती मगर	सस्हैड्या
ग) किरण पुन मगर	समाजसेवी

धनी बैनी सन गरिब नाना

दोइक तबो नाइखार ल नानाबैनी यानलेउदी । बैनी धनी सन ओनाना गरिब लेउदी । तछा नौनी राँदै वान्या बाकेदि ।

बैनी ए ओनाना लै ओसोजुदी । राँदै यनवाक भोस्या ओनाना ए यड ल ख्यावदी । ओनाना घरे घरे ओबैनी ए ओख्याउ भोस्या पाव ।

बर्खा ओखेमोकाइ राँदै मिन्के । ओनाना ए राँदै बनै चाव सैके । ओबैनी ए यडल राँदै मासैके । ऐजैदे ओनाना लै ओसोव ओबैनी ए दैकु ।

हिउने तुड पैन्या:

छोर्यालुजारा लै रौत्ता सिलुक फे फे परिउपरिङ्ग्या । होकाइ हो पाङ यायुङल भाव परिङ्ग्या । छोर्यालुजारा लै माया, मान दान्या, चावस पाङ्ग्या हैलिदे पैन्या । यालैमनि चाव बानी दान्या हैलिदे पैन्या ।

धनी बैनी सन गरिब नाना

दोइक तोलो नाइखार ल नानाबैनी यलेउगी । बैनी धनी सन अनाना गरिब लेउगी । तला नकाडी राँइ रे रोपेइया याब्वाडी । बैनी ए अनानातुड सोजुदी । राँइ रे रोपेइया बेला भोस्या अनाना ल ह्येँड ल अभलिउगी । अनाना हारै हारूद अबैना ए अभलिउ भोस्या यापाव । बर्खा अखेउका छिइडी राँइ रे अमिनोगी । अनाना ल राँइ रे बेसै चाव असैवगी । अबैना ल ह्येँड ल राँइ रे मासैखँ । ओकाद अनानातुड असोव अबैना ए याफ्रोव ।

हिउने तुड पैन्या:

लुजावाइजारातुड रोता सिलुक फे फे परेप्रिइया । नकाद नका पाड यायुड ल न्हे प्रिइया । लुजावाइजारातुड माया, मान दाइया, चावस पाइइया गारद क्हिइया । नका रारातुड चाव बानी दाइया गारद क्हिइया ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
राँदै	राँड्रै	सामा	कोदो	Millet
नाना	नाना	नाना	दिदी	Elder Sister
बैनी	बैना	बैना	बहिनी	Younger Sister
यङ	हयेंङ	यङ	बारी	Farm
सैन्या	सैङ्या	क्याइने	फल्नु	Throw
घर्न्या	हारङ्या	अर्ने	रुनु	Cry
दोङ्क	दोङ्क	धोङ्क	उहिले	Ones upon a time

सिउसिन्या:

१. मेला रो हिउने स बोलोड-बोलोड् परिचोके ।

होकाइ जेयुडल नैचोके ।

क) नैरास मिलेदे डारैसी ।

ख) भाइ बैनी रा लै मया डारा दोए ।

ग) दाजु नाना रा लै मान डारा दोए ।

घ) बाजु बुजु र यापाड डाथैए ।

ड) बाबु आमै र हैयालेव पाड डाखि ए ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
राँदै	राँड्रै	सामा	कोदो	Millet
नाना	नाना	नाना	दिदी	Elder Sister
बैनी	बैना	बैना	बहिनी	Younger Sister
यड	हयेंड	यड	बारी	Farm
सैन्या	सैड्या	क्याइने	फल्नु	Throw
घर्न्या	हारड्या	अर्ने	रुनु	Cry
दोङ्क	दोङ्क	धोङ्क	उहिले	Ones upon a time

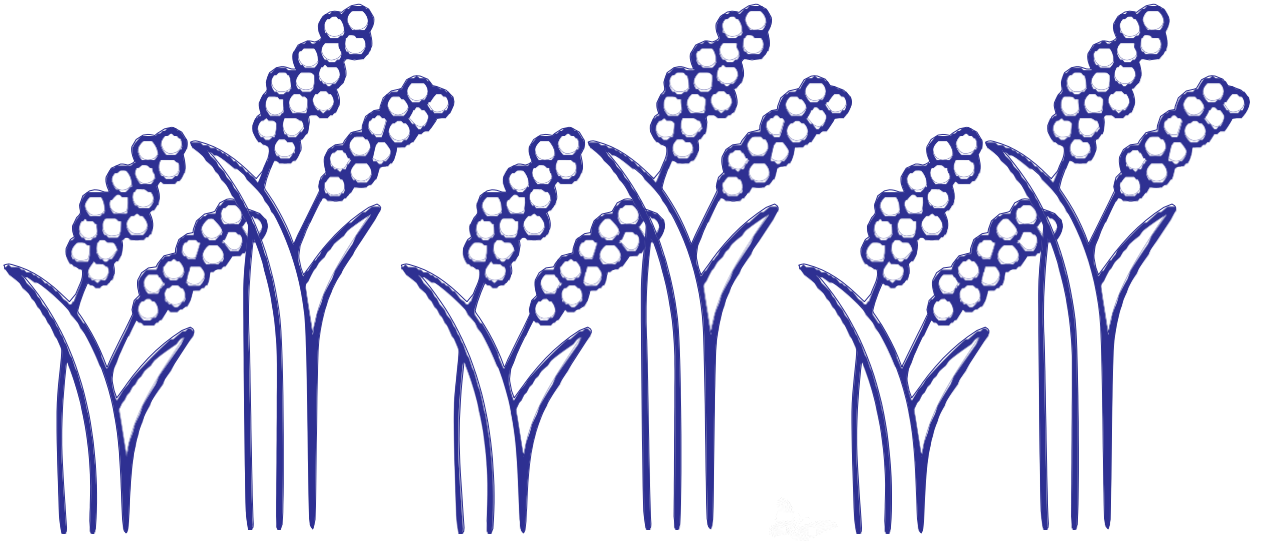

सिउसिन्या:

१. मेला रो हिउने स बोलो-बोलोङ् परेसके, नखेका गेयुङ ल न्हेसके ।
 क) न्हेराटुङ मिलेद आन्हेसिङ ।
 ख) भाइ बैनराटुङ मया आदोङ ।
 ग) दाजु नानाराटुङ मान आदोङ ।
 घ) ब्राजु बज्या र यापाङ् आथें ।
 ङ) बाबु आमा रै यागा रो पाङ् आखि ।

दाइन्या :

१. मेला गिन्सिव रोए जवाफ हैलिचोके ।
क) धनी बैनी सन गरिब नानानी कता निवाज्याउ ?
ख) बैनी ए ओनाना लै कै अदोज्याउ ?
ग) सु धनी लेव ?
घ) सु गरिब लेव ?
२. मेला सुरुप लै रड लाइचोके ।

दाइन्या :

१. मेला गिडिसव रोइ ल जवाफ गगार्स ।
क) धनी बैना सन गरिब नानाडी क्यो यरोपेजाव ?
ख) बैना ए अनानाटुड कै अदोजाव ?
ग) काड्का धनी अलेव ?
घ) काड्का गरिब अलेव ?
२. मेला सुरुपटुड माहुर लैस ।

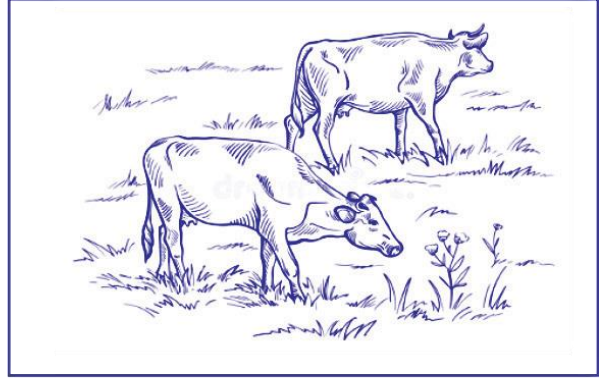
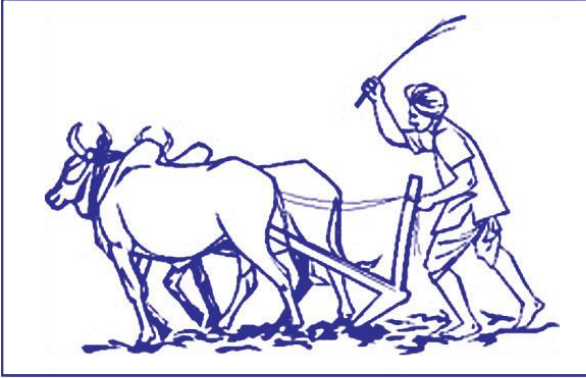

રો -૩૧

ઁમી ંન

ઁ ંન પાર પાર ઁાલ લા તાઁ । કોરાઁ ંડ લ ંન ઁોર । કોરાઁ લાઁલછમી
આરાઁાર । કોરાઁ ઋમ ંૈર । કોરાઁ ઁોકાન થાઁર । કોરાઁ ં્યાન્યા બસ્ટ
ંઁઁ ંર ।

પૈન્યા, ઁુર ઁુન્યા સન નોકરી ઁાન્યા પાર ં ંન । કોર તપ્ને કમૈન્યા બિઁશ
બાર ।

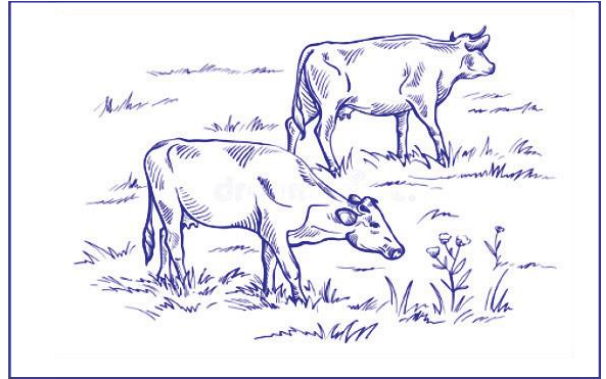
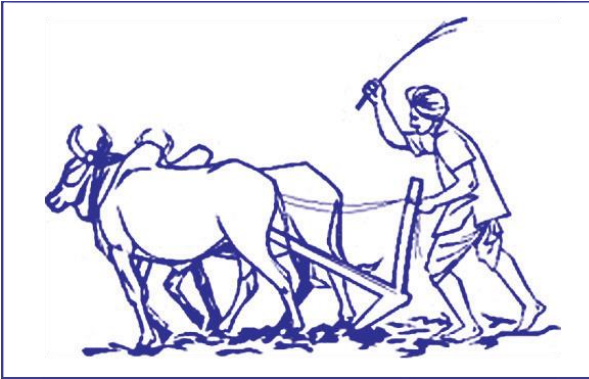

रो -३१

गेमी ह्यें

गे ह्यें भ्या खाल ला जै । कोइ ए ह्येंड ल ह्यें दोर । कोइ ए लाइलछमी डार ।
कोइ ए ज्हुड जैर । कोइ ए दोकान थर । कोइ ए ज़्यान्या बस्त जेद वेर ।

परैड्या, उर उरूड्या सन नोकरी दाड्या सोरातुड ह्यें दोर । कोइर तप्ने कमैड्या
बिदेश ब्वार ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
तप्ने	तप्ने	तप्ने	रुपैयाँ	Money
यून	ह्येँ	यून	काम/पेशा	Job
यन्या	वेइया	यन्या	बेच्ने	Sell
गुर	उर	उर	भारी	Load
काड	काड	या	खाना	Food
यड	ह्येँड	यड	बारी	Field
ज्यान्या बस्त	ज्याइया बस्त	ज्यान्या बस्त	खानेकुरा	Food item

सिउसिन्या:

१. मेला येनर यामिन हैलिचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
तप्ने	तप्ने	तप्ने	रुपैयाँ	Money
यून	ह्यें	यून	काम/पेशा	Job
यन्या	वेइया	यन्या	बेच्ने	Sell
गुर	उर	उर	भारी	Load
काड	काड	या	खाना	Food
यड	ह्येंड	यड	बारी	Field
ज्यान्या बस्त	ज्याइया बस्त	ज्यान्या बस्त	खानेकुरा	Food item

सिउसिन्या:

१. मेला ह्यें रा यामिन गगार्स ।

ਰੋ -੩੨

ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਿੱਧ

ਡਾ ਭਿੰਮ ਲ ਪਾਰੇ ਸੁ-ਸੁ ਏ ਯਾਸਿਪ ਲੇ । ਬਾਜੁ ਏ ਭੇ ਜੈਵ । ਬੁਜੁ ਏ ਬਲਲਾ ਰਵ ।
ਆਮੈ ਏ ਕਾਡ ਫਿਨ੍ਵ । ਬਾਬੁ ਏ ਧਡ ਕਿਓ ।

ਪਾਰ ਏ ਸੁ-ਸੁ ਏ ਯਾਯੇਨ ਦੋਰ । ਡਾ ਪਰਿਨ੍ਯਾ ਯੇਨ ਡਾਦੋ ਏ ।

रो -३२

परम्परागत सिप

इया भिम ल सोरा यामी-यामी सिप ले । ब्राजु ए भे जैव । बज्या ए बल्ला र ओ । आमा ए काड फिनो । बाबु ए ह्येंड किओ ।
सोरै सु-सु ए ह्यें दोर । इया पन्हेइया ह्यें आदोड ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
भे	भे	भ्यो	डोको	Basket
लो	ल्हो	लो	मान्द्रो	Bamboo mat
गोर	व्होर	ओर	हलो	plough
राँथे	भाँता	चाँखी	जाँतो	Grinder
इहिरी	इहिरी	इहिरी	शिकार	Hunting
क्वा रन्या	क्वा रङ्या	क्वा रन्या	कपडा बुन्ने	Knitting
छोकरा	छोकरा	ली	जाँड	Liquire
काड फिन्त्या	काड फिन्ड्या	या पिन्त्या	खाना पकाउने	Cooking

सिउसिन्या:

१. जे बाबु जे आमै रा स लेउ सिप जेनै रा लै यारासथैचोके ।

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
भे	भे	भ्यो	डोको	Basket
लो	ल्हो	लो	मान्द्रो	Bamboo mat
गोर	व्होर	ओर	हलो	plough
राँथे	भाँता	चाँखी	जाँतो	Grinder
इहिरी	इहिरी	इहिरी	शिकार	Hunting
क्वा रन्या	क्वा रङ्या	क्वा रन्या	कपडा बुन्ने	Knitting
छोकरा	छोकरा	ली	जाँड	Liquire
काड फिन्त्या	काड फिन्ड्या	या पिन्त्या	खाना पकाउने	Cooking

सिउसिन्या:

१. गे बाबु आमा रा स लेव सिप गेन्हेराटुड गसथैस ।

मगर खाम (गमाल्या)

८३

रो -३३ सुलिचौर यलड

डा सुलिचौर यलड बादे डाले ।

यलड ल माहुल्या समान लेव ।

कोराइ समान यायजु ।

कोराइ समान यालडजु ।

गे यलडनी समान गेलड् ए ।

सापी, थी, क्वा, सन छाल गेलड् ए ।

समान बाबु ए लडवे ।

आमैए गुर चाँचिव ।

हिउने तुड पैन्या:

छोर्यालुजाराँ पार पार येन यान्या । कोलै समान यन्या, कोलै यडल येन दान्या, कोलै समान लड् न्या यलडला येन स्याव दान्या जैसिव परिड् न्या ।

રો -૩૩

સુલિચૌર યલડ

ડ્યા સુલિચૌર યલડ ન્હાદ આલેડ ।

યલડ લ ધ્યા સમાન લેડ ।

કોઇર સમાન યાવેજાડ ।

કોઇર સમાન યાલડજાડ ।

ગે યલડડિકા સમાન ગેલડ્ એ ।

સાપી, ખિ, ક્વા સન મોલા ગેલડ્ એ ।

સમાન બાબુ એ લડઓ ।

આમા એ ડર ચાંજેવ ।

હિડને તુડ પૈન્યા:

લુજાવાડરાતુડ સોરાતુડ ય્હે યાડ્યા । કોઇરાતુડ સમાન વેડ્યા, કોઇરાતુડ યલડલ ય્હે
દાડ્યા, કોઇરાતુડ સમાન લ્હડડ્યા યલડલા ય્હે દાનેવ દાડ્યા જૈસિડ પ્રિડ્યા ।

पानपाः

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
यलङ	यलङ	यलङ	बजार	Market
सापी	सापी	साप्यु	नुन	Salt
थी	खि	ती	तेल	Oil
छाल	म्होला	मला	चामल	Rice
बाजा	ब्वा	बा	कुखुरा	Chicken

पानपा:

मगर खाम			नेपाली	अंग्रेजी
पर्वत्या	गमाल्या	शेषी		
यलङ	यलङ	यलङ	बजार	Market
सापी	सापी	साप्यु	नुन	Salt
थी	खि	ती	तेल	Oil
छाल	म्होला	मला	चामल	Rice
बाजा	ब्वा	बा	कुखुरा	Chicken

सिउसिन्या:

१. नेपाली तप्ने सरेचोके ।

२. यलङ् ल बादे कता-कता लङ्ग्या जैसिचोके ।

सिउसिन्या:

१. नेपाली तप्ने गसरस ।

२. यलङ् ला ब्वाद क्यो-क्यो लङ्ङ्या गदास ।

दाइन्या :

१. मेला गिन्सिउ रो ए जवाफ हैलिचोके ।
 - क) नभिम छोक सु ए दोकान ले ?
 - ख) नबाबु ए कता येन दोव ?
 - ग) नभिमक जेयजु कोइ बस्त ए मिन हैलिनके ।
 - घ) नडु लै चाव लागिन्या येन कताका ?
२. मेला नेपाल ए सुरुप पुरा जैचोके ।

३. मेला फोन्या तोला ए सुरुप जैचोके ।

दाइन्या :

१. मेला गिडसिव रोड ल जवाफ गगार्स ।
क) नज्हुड छोक काड्का ल दोकान ले ?
ख) नबाबु ए कुयो ह्यें दोव ?
ग) नज्हुड ल गोवेड्या कोइ बस्त ल मिन गगार्स ।
घ) नडटुड चाव लागेड्या ह्यें कुयो ?
२. मेला नेपाल ल सुरुप पुरा जैस ।

३. मेला फोड्या तराजु ल सुरुप गजेस ।

प्राविधिक शब्दावलीर

मगर खाम

नेपाली

अंग्रेजी

आङ्खला :-

एकाइ

Unit

रो :-

पाठ

Lesson

हिउने:-

शिक्षक

Teacher

हिउसिने:-

विद्यार्थी

Student

सिउसिन्या:-

क्रियाकलाप

Activities

पानपा:-

शब्दार्थ

Meaning

दाइन्या:-

अभ्यास

Exercise

पैङ्गिम:-

विद्यालय

School

यनङ्गिम:-

कार्यालय हिउने

Office

तुङ पैन्या :-

शिक्षकलाइ निर्देशन

Instruction to Teacher

थप्क:-

कक्षा

Class

फारी:-

गणित

Mathematics

